Verksamhetsberättelse 2010

Advokatsamfundet

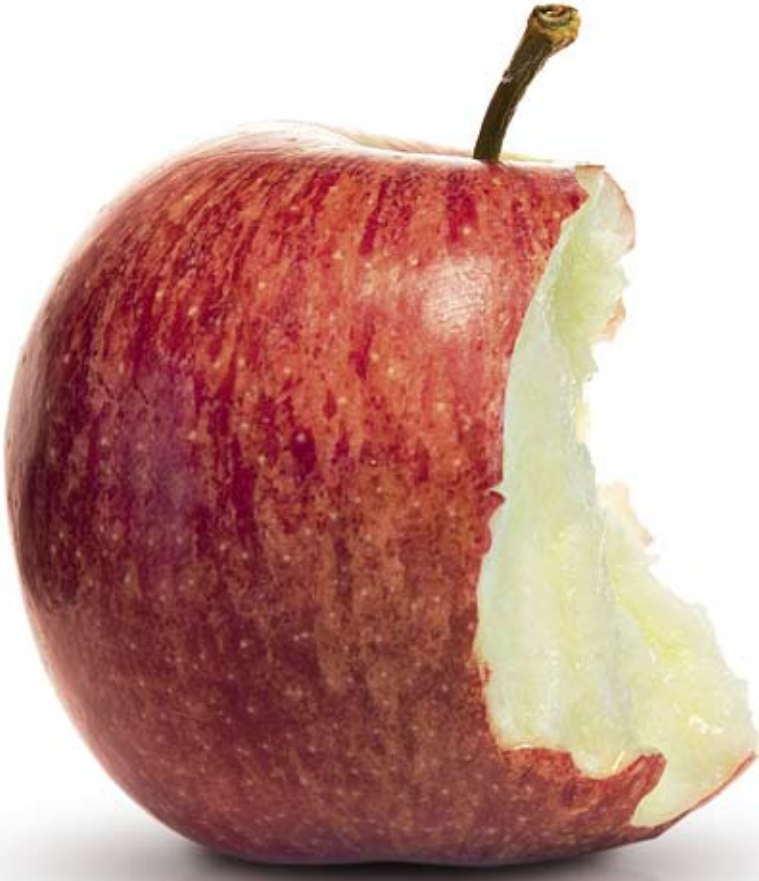

Innehåll

Advokatsamfundets verksamhetsberättelse 2010

I denna bilaga, som följer med tidskriften Advokaten, informeras om Advokatsamfundets verksamhet 2010.

När det gäller de fullständiga årsredovisningarna för Advokatsamfundet, Sveriges Advokaters Serviceaktiebolag samt stiftelserna och fonderna skickas dessa ut till samfundets ledamöter som cirkulär. De finns även tillgängliga för samfundets ledamöter på Advokatsamfundets webbplats: *www.advokatsamfundet.se*

Generalsekreteraren
4 Försvaret av rättssäkerheten blir alltmer angeläget

Verksamhetsåret 2010
8 Detta är Sveriges advokatsamfund
10 Ordföranden har ordet
12 Advokatsamfundets styrelse
14 Disciplinnämnden
16 Status och trender
17 Timkostnadsnormen
18 Juristnätverket Hilda
20 Advokat i framtiden
22 Summerat
28 Internationellt
31 Stockholm Human Rights Award
32 Utbildning / Juridiska biblioteket
33 Informationsarbetet

Ekonomi
34 Året i sammanfattning
35 Förenklad årsredovisning

Advokatsamfundet
36 Vägledande uttalanden
37 Advokatsamfundet anser
39 Avdelningarna av Advokatsamfundet
40 Kollegiernas styrelser
41 Advokatsamfundets kansli

Ansvarig utgivare: Anne Ramberg **Redaktör:** Tom Knutson **Form och layout:** Tidningsmakarna AB **Omslag:** Istockphoto **Foto:** Micke Lundström, Tom Knutson, Istockphoto, Rikard Westman (sid. 21), med flera **Repro:** nfasth.se **Korrektur:** Klara Ord Stockholm HB **Tryck:** Lenanders grafiska, Kalmar 2011 **Papper:** Profisilk

Generalsekreteraren har ordet

Försvaret av rättssäkerheten blir alltmer angeläget

Advokatsamfundets uppdrag är att garantera en hög etik och professionalism inom advokatkåren, att värna rättssäkerheten, att tillvarata advokaternas yrkesintressen (utan att vara en fackförening) samt att verka för en enad advokatkår.

Yrkesmässig kvalitet är en nödvändig förutsättning för att den enskildes rätt att företrädas av oberoende och skickliga advokater ska kunna tillgodoses. Sedan införandet av kraven på obligatorisk advokatexamen och obligatorisk vidareutbildning har antalet anmälningar till disciplinnämnden relativt sett fortsatt att sjunka. Till detta bidrar säkert samfundets sedan flera år mycket omfattande utbildningsprogram, innefattande ett stort antal gratis utbildningstillfällen främst inom områdena advokatetik, riskhantering och penningtvätt. I likhet med andra yrken är inte heller advokatkåren befriad från medlemmar som överträder regelverk eller missköter sitt uppdrag.

Svenska advokater lever emellertid upp till högt ställda krav på etik och professionalism. Vi har också i jämförelse med övriga Europa stränga krav för att beviljas inträde i samfundet. Under året beslutades att sänka kvalifikationskravet från fem till tre år från och med årsskiftet. Vi har därigenom, i enlighet med de harmoniseringssträvanden som EU-kommissionen uppställt, närmat oss övriga Europa. För att inte ge avkall på kvaliteten bibehålls dock den för Sveriges del unika lämplighetsprövningen oförändrad. Att upprätthålla en hög och jämn kvalitet inom advokatkåren är nödvändigt. Det erfordrar kontroll av att yrkets regelverk följs.

Under året påbörjades därför en förstärkt proaktiv tillsyn av ledamöterna och byråerna. Vi har bland annat undersökt hur de trettiofem största advokatbyråerna uppfyllt de nya omfattande krav som penningtvättslagstiftningen numera föreskriver. Utfallet av denna granskning var, glädjande nog, mycket positivt. Heder åt advokatbyråerna, som lagt ned omfattande arbete i detta hänseende. Kansliet har även, från att tidigare ha gjort stickprov, under året aktivt granskat att samtliga advokater lever upp till kravet på obligatorisk vidareutbildning, samt att advokatbyråerna i tid kommer in med obligatoriska revisionsintyg från auktoriserad revisor. Denna granskning har emellertid föranlett ett trettiotal disciplinärenden som lett till påföljd.

”Även inom rättstillämpningen har Advokatsamfundet en viktig roll att fylla när det gäller att bevaka att myndigheter och domstolar agerar i enlighet med vedertagna principer.”

Det är givetvis av största vikt att Advokatsamfundet kan utföra sin tillsyn på ett effektivt och trovärdigt sätt. Det är i själva verket en förutsättning för att kunna upprätthålla självreglering och oberoende. Det är även ett villkor för att med legitimitet kunna verka i samhällsdebatten och i det viktiga rättssäkerhetsarbetet.

Utöver ett hundratal remissyttranden har vi under året deltagit som experter i en rad viktiga utredningar. Målutredningen är ett sådant exempel. Den föreslår att ett generellt prövningstillstånd införs i andra instans, något »

som Advokatsamfundet på goda grunder starkt motsätter sig. Detta ställningstagande är väl motiverat inte minst i ljuset av den anmärkningsvärt höga ändringsfrekvens som bara i Svea hovrätt uppgår till 47 procent. Polismetodutredningen som behandlar provokation och andra polisens arbetsmetoder är ett annat exempel där Advokatsamfundet i vissa delar har en från utredningen avvikande uppfattning. Listan kan göras lång. Vi får inte alltid gehör för våra synpunkter. Likväl är remissarbetet angeläget. Det bidrar till att öka kvalitén hos den slutliga lagstiftningsprodukten.

Även inom rättstillämpningen har Advokatsamfundet en viktig roll att fylla när det gäller att bevaka att myndigheter och domstolar agerar i enlighet med vedertagna principer. Också här finns många exempel på ofullkomligheter. DNA-tekniken möjliggör till exempel att felaktigt misstänkta kan frias från misstankar. Men det innebär också en möjlighet att kartlägga människor och att samla information utöver vad som är nödvändigt för teknikens legitima utnyttjande. Det inger till exempel betänkligheter att polisen gör 40 000 topsningar om året. Det är knappast i överensstämmelse med intentionerna bakom lagstiftningen.

Man blir även bekymrad när man ser utvecklingen på det hemliga avlyssningsområdet. Som framgår av regeringens skrivelse till riksdagen ökade polisens hemliga teleavlyssning under 2009 med hela 67 procent. 1659 tillstånd beviljades att jämföra med 281 för tio år sedan. Antalet beviljade fall av teleövervakning ökade med så mycket som 47 procent, från 297 fall 1999 till i dag 2 134. Jämförlig ökning av uppklarningsprocenten av misstänkta brott lyser dock med sin frånvaro. Det bör understrykas att det i dessa siffror saknas uppgifter om säkerhetspolisens användning av tvångsmedel. Siffrorna talar ändå sitt tydliga språk.

”En rättsstat ska erbjuda sina medborgare skydd mot statens maktutövning.”

Försvaret och upprätthållandet av rättssäkerheten blir alltmer angeläget när respekten för grundläggande vedertagna rättsstatliga principer överges. Ändamålet börjar alltmer helga medlen också när det gäller den enskildes rätt att i förtroende tala med advokat. En av advokatens viktigaste yrkesplikter är som bekant tystnadsplikten. Den är föreskriven i lag och den är straffsanktionerad. Trots det är den allt oftare hotad. Penningtvättslagstiftningen är ett exempel på lagstiftning som helt sätter denna och andra advokatetiska yrkesplikter åt sidan. Under året har vidare Kammarrätten i Stockholm funnit att varken advokatsekretessen eller banksekretessen hindrar så kallad tredjemansrevision, det vill säga Skatteverkets allmänna fisketurer på jakt efter obestämt byte. Kammarrätten fann i likhet med Länsrätten i Stockholms län att tredjemansrevision kan godtas och att den inte strider mot Europakonventionen. Att Skatteverket ska tillåtas att på måfå samla in information om stora grupper skattskyldiga som inte är föremål för revision eller misstanke om brott är inte förenligt med grundläggande rättssäkerhetskrav och det strider mot Europakonventionen.

Om detta råder stor samsyn. Det beklagliga undantaget tycks vara landets skattedomstolar. Skatteverkets fisketu-

rer gör inte bara advokatsekretessen illusorisk. De strider mot grundlagens krav på inskränkningar i rättighetsskyddet. Allmän tredjemansrevision kan rimligen inte vara nödvändigt i ett demokratiskt samhälle. I vart fall har flertalet andra civiliserade länder funnit att så är fallet och förbjudit den typen av missbruk. Det kan väl inte vara så att de svenska skattedomstolarna har bländats av fiskala hänsyn?

Då var Högsta domstolen mer på det klara över ändamålet med advokatsekretessen när man i en dom den 4 mars mycket tydligt fastslog att beslagsförbudet i rättegångsbalken syftar till att skydda advokaternas klienter och att detta skydd därför ska gälla även i de fall advokaten är misstänkt för brott. Advokatsamfundets förre ordförande, justitierådet Stefan Lindskog, skrev ett särskilt tillägg där han föredömligt poängterade att advokatsekretessen är en viktig rättsstatlig princip.

Vad som härutöver var glädjande under 2010 var att riksdagen återställde vittnesplikten för advokater till att omfatta endast fall där det föreligger misstanke om brott som föreskriver lägst två års fängelse. Det förtjänar också uppmärksammas att EU-domstolen under året fastslog att bolagsjurister inte kan åberopa advokatsekretess ens i de länder där de medges rätt att vara medlemmar i landets advokatsamfund (det så kallade Akzo Nobel-målet). Så är fallet i många länder i Europa. Advokatsamfundets uppfattning är att det är svårt att upprätthålla advokatetiken när man är bunden av en lojalitetsplikt och ett lydnadsansvar gentemot en arbetsgivare som inte är underkastad de advokatetiska yrkesreglerna och inte står under Advokatsamfundets tillsyn. EU-domstolens avgörande bekräftar härigenom Advokatsamfundets syn på dessa frågor.

En rättsstat ska erbjuda sina medborgare skydd mot statens maktutövning. Så är inte alltid fallet. Grundläggande mänskliga rättigheter åsidosätts dessvärre dagligen. Övergrepp mot advokater förekommer världen över. Advokater som anses utgöra ett hot mot diktatorer fängslas och döms för enahanda brott. Min gode vän den vietnamesiske advokaten och demokratikämpen Le Cong Dinh dömdes förra året i en farsartad process, för omstörtande verksamhet, till ett flerårigt fängelsestraff. Hans brott var att han öppet förespråkade demokrati. Den iranska människorättsadvokaten Nasrin Sotoudeh dömdes till elva års fängelse och tjugo års förbud att lämna landet samt fråntogs rätten att verka som advokat. Hennes uppgivna brott var att inte bära hijab och att ha propagerat mot regimen. De angreps båda i sin advokatgärning. Det är viktigt att vi visar solidaritet med utsatta kolleger varhelst de verkar. Det är ett skäl varför Advokatsamfundet är starkt engagerat i det internationella arbetet med att stärka rättssäkerhet och mänskliga rättigheter.

Det var en stor glädje att för andra året i rad gemensamt med International Legal Assistance Consortium och International Bar Association avsluta verksamhetsåret 2010 med att dela ut Stockholm Human Rights Award. Denna gång gick priset till Förenta Nationernas High Commissioner, Navi Pillay, för hennes enastående insatser i kampen för mänskliga rättigheter.

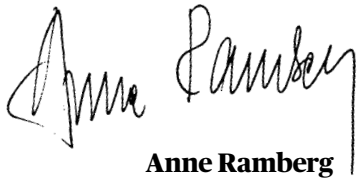

Anne Ramberg
Generalsekreterare i Sveriges advokatsamfund

Detta är Sveriges advokatsamfund

Advokatsamfundets ändamål

Sveriges advokatsamfund är en privaträttslig sammanslutning, som bildades på ett enskilt initiativ 1887. Advokatsamfundet fick officiell status när rättegångsbalken trädde i kraft 1948. När samfundet bildades hade det 38 ledamöter. Under de senaste 20 åren har antalet ledamöter mer än fördubblats. I dag har Advokatsamfundet drygt 4 700 ledamöter. Enligt stadgarna för Sveriges advokatsamfund har samfundet till ändamål

- att till främjandet av god rättsvård upprätthålla en rättrådig och yrkesskicklig advokatkår,
- att följa rättsutvecklingen och verka för att samfundets erfarenheter kommer denna till godo,
- att tillvarata advokaternas allmänna yrkesintressen samt
- att verka för sammanhållning och samförstånd mellan advokater.

Advokatsamfundet anlitas i stor omfattning som remissorgan och avger yttranden över i stort sett alla förslag till central lagstiftning. Dessutom deltar samfundet i den offentliga debatten i ämnen som är särskilt angelägna för rättsutvecklingen. Advokatsamfundet har även givits en i viss mån offentligrättslig ställning, framför allt i fråga om den disciplinära verksamheten.

Så styrs samfundets verksamhet

Advokatväsendet regleras i 8 kapitlet rättegångsbalken. Av 1 § framgår att det ska finnas ett allmänt advokatsamfund i Sverige och att samfundets stadgar fastställs av regeringen. Endast den som är ledamot av samfundet får använda titeln advokat.

Av rättegångsbalken framgår att en advokat är skyldig att följa god advokatsed. Vad som är god advokatsed framgår av Vägledande regler om god advokatsed. God advokatsed är inte något som är en given storhet för alla tider utan den förändras och utvecklas över tiden genom så kallade vägledande uttalanden av styrelsen och genom disciplinnämndens avgöranden. Regleringen av Advokatsamfundet syftar till att trygga allmänhetens intresse av att kunna få rättsligt biträde av kvalificerade ombud.

Så organiseras samfundet

Advokatsamfundet är geografiskt uppdelat i sju avdelningar. Varje avdelning har en lokal verksamhet och egen styrelse. Avdelningsstyrelserna lämnar yttranden till samfundets styrelse bland annat i ärenden som gäller ansökningar om inträde i samfundet. Samfundets ledamöter utövar sitt inflytande över Advokatsamfundet genom fullmäktige, som utses av avdelningarna.

Fullmäktige sammanträder en gång per år och väljer Advokatsamfundets styrelse, som består av nio ordinarie ledamöter, nio suppleanter, ordförande och vice ordförande.

Fullmäktige väljer också ordförande, vice ordförande och sex ledamöter till disciplinnämnden. De återstående tre ledamöterna av disciplinnämnden, de offentliga representanterna, utses av regeringen. Disciplinnämnden är helt självständig i sin verksamhet.

Vart tredje år hålls allmänt advokatmöte då ledamöterna samlas till föredrag och debatter i aktuella rättspolitiska frågor och yrkesfrågor.

Advokatsamfundet har sitt kansli på Djurgården i Stockholm. Kansliet leds av en generalsekreterare.

I Advokatsamfundets fastighet finns även Juridiska biblioteket i Stockholm. Juridiska biblioteket är ett av Sveriges främsta juridiska fackbibliotek med en boksamling på uppemot 50 000 band. Biblioteket är öppet för alla som har avlagt examen vid juridiska fakulteter och för juridikstuderande.

På samfundets kansli finns även den redaktion/informationsavdelning som producerar Advokatsamfundets tidskrift Advokaten och driver samfundets webbplatser.

Så beviljas inträde i samfundet

Kraven är höga på den som vill bli ledamot av Advokatsamfundet. För att bli advokat krävs en omfattande teoretisk och praktisk utbildning. Efter cirka fem års juridisk utbildning och jur.kand.-examen vid universitet krävs tre års juridiskt arbete. Under dessa tre år ska man ha arbetat som biträdande jurist vid en advokatbyrå eller drivit egen juridisk byrå. Från och med den 1 januari 2004 krävs dessutom att sökanden har avlagt advokatexamen för att inträde ska beviljas.

Så fungerar tillsynen

En advokat är enligt rättegångsbalken skyldig att följa god advokatsed. I sin verksamhet är advokaten underkastad samfundets och Justitiekanslerns tillsyn. Advokatsamfundets kontroll i etiskt hänseende utövas av samfundets disciplinnämnd.

Ett disciplinärt ingripande kan leda till påföljderna uteslutning, varning med straffavgift på maximalt 50 000 kronor, varning eller erinran. ■

Advokaten
OMBOT
Den Utsatta Advokaten

Ordföranden har ordet

Advokater, ständigt dessa advokater

Mer än en gång har jag hört olika personer uttala ovanstående mening i anslutning till att advokater har synts i media. Ibland har uttalandet skett med en alldeles äkta känsla av övermättnad i förening med en ironisk touch, men långt oftare med ett tonfall som tytt på ett intresse över vad advokaten haft att säga.

Det är ju nämligen ingen tvekan om att advokaterna, liksom deras samfund, har ett tydligt genomslag i mediebruset. Brottmålen får som vanligt stor uppmärksamhet i media och därmed även de försvarare som är involverade i målen. Det är verkligen inte alltid lätt för en advokat som plötsligt befinner sig i stormens öga att hantera en ivrig och ibland påträngande mediekår. Här är inte platsen att utdela några betyg eller råd. Men det är ofrånkomligt att medieintresset kan få ett mycket stort genomslag och hos allmänheten forma bilden av advokater i allmänhet – också vid sidan av det aktuella målet. Det skadar inte att vara medveten om den saken när uttalanden görs som därefter citeras och återges i media.

Även advokater som ägnar sig åt asylärenden får återkommande stor uppmärksamhet i anslutning till klienter som de biträder. Andra humanjurister, till exempel de som biträder i familjemål, har av naturliga skäl en mera undanskymd publik roll. Det undanskymmer förstås inte att dessa kolleger har en oerhört viktig uppgift när det gäller att hantera rättsliga frågor som varje människa, oavsett ställning i övrigt i samhället, ibland behöver biträde med.

Inom affärsjuridiken ges också ofta betydande publicitet till advokater och advokatbyråer som får viktiga uppdrag i stora och uppmärksammade affärshändelser. Även rollen som granskningsman eller ordförande i undersökningskommissioner och dylikt har under de senaste åren givits till enskilda advokater som åtnjuter stort förtroende.

I samtliga dessa sammanhang står förstås klientintresset i första rummet. Det föranleder ibland att advokaten överhuvudtaget inte uttalar sig eller ens bekräftar att hon eller han biträder en viss namngiven klient.

För Advokatsamfundets del har rollen inom opinionsbildning och påverkan på lagstiftaren samt övriga aktörer i rättsväsendet en mycket stor betydelse. Den som har uppfattningen att samfundet enbart ska ägna sig åt inträdesärenden, den etiska tillsynen och utbildningsaktiviteter, misstar sig grundligt. Det övriga rättssamhällets efterfrågan – för att inte säga krav – på att få veta vad advokaterna och Advokatsamfundet anser är alldeles påtagligt och ska naturligtvis ses som en stor fördel. Jag har tidigare i olika sammanhang beskrivit samfundets arbete med att påverka lagstiftaren och rättsväsendets utveckling i stort. Detta fordrar arbetskrävande och genomtänkta insatser. Inget är så bra att det inte kan bli bättre men jag tycker att vi har anledning att vara rätt nöjda med även hur denna arbetsuppgift har utförts under det gångna året.

”Den som har uppfattningen att samfundet enbart ska ägna sig åt inträdesärenden, den etiska tillsynen och utbildningsaktiviteter, misstar sig grundligt.”

Slutligen. Vid sidan av den enskilde advokatens yrkesskicklighet, affärssinne och den ofta krävande arbetsinsatsen, fordras också intresse för den idémässiga grunden för advokatuppdraget. Saknas känslan och engagemanget för detta vill jag hävda att man har missat något väsentligt och oundgängligt i det som ska utmärka och särskilja de tjänster som advokaterna tillhandahåller i konkurrens med andra inom tjänstemarknaden.

Tomas Nilsson
Advokat och ordförande i Sveriges advokatsamfund

Styrelsen

Advokatsamfundets styrelse består av ordförande, vice ordförande och nio andra ledamöter jämte nio suppleanter. Styrelsen sammanträder cirka tio gånger per år. Sammanträdena är heldagsmöten. Styrelsemötena föregås av presidiemöten. Cirka tio dagar innan styrelsemötet äger rum läggs alla handlingar till de ärenden som ska behandlas på mötet ut i ett datarum på nätet. Vid tre tillfällen under året brukar mötena även ske på nätet.

En föredragningslista till ett styrelsemöte innehåller cirka 100 ärenden: inträdesärenden, utträdesärenden, disciplinärenden, frågor väckta i styrelsen, inkomna framställningar, arvodesärenden och remisser. I anslutning till styrelsemötet brukar samfundet gästas av personer från rättsväsendet och närliggande områden. Under 2010 gästades styrelsen av rikspolischefen Bengt Svenson. ■

Ordinarie ledamöter

Tomas Nilsson
Ordförande, född 1951, advokat 1983, Sju Advokater, Stockholm.

Claes Zettermarck
Vice ordförande, född 1947, advokat 1980, White & Case Advokataktiebolag.

Claes Langenius
Född 1962, advokat 1994, Advokatfirman Hammarskiöld & Co, Stockholm.

Ghita Hadding-Wiberg
Född 1958, advokat 1993, Stockholms Advokatbyrå, Stockholm.

Bengt Ivarsson
Född 1963, advokat 1994, Kihlstedts Advokatbyrå, Linköping.

Magnus Wallander
Född 1952, advokat 1982, Roschier Advokatbyrå, Stockholm.

Catharina Wikloff
Född 1952, advokat 1986, Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg, Göteborg.

Lena Isaksson
Född 1958, advokat 1995, Advokat Lena Isaksson, Umeå.

Dick Lundqvist
Född 1962, advokat 1998, Gernandt & Danielsson Advokatbyrå, Stockholm.

Pär Andersson
Född 1954, advokat 1985, Mannheimer Swartling Advokatbyrå, Malmö.

Anders Forkman
Född 1964, advokat 1996, Advokatfirman Vinge, Malmö.

Övre raden från vänster: Andreas Victor, Anders Forkman, Karl Woschnagg, Heléne Lövung, Magnus Wallander, Bengt Ivarsson, Sophie Palmgren Paulsson, Dick Lundqvist, Robert Wikström, Fredrik Sandberg, Per Sandell, Ghita Hadding-Wiberg, Pär Andersson, och Johan Wilkens.
Nedre raden från vänster: Eva-Maj Mühlenbock, Christer Wahlgren, Catharina Wikloff, Tomas Nilsson, Anne Ramberg, Claes Zettermarck, Claes Langenius och Lili-Ann Tapper Tullborg (längst fram: labradoren Dixie).
Ej med på bilden: Lena Isaksson.

Suppleanter

Christer Wahlgren
Född 1947, advokat 1980, Amber Advokater Halmstad, Halmstad.
Andreas Victor
Född 1962, advokat 1993, F Victors Advokatbyrå, Östersund.
Fredrik Sandberg
Född 1951, advokat 1994, Advokatfirman Sylwan och Fenger-Krog, Mora.

Per Sandell
Född 1960, advokat 1993, Heilborns Advokatbyrå, Nyköping.
Lili-Ann Tapper Tullborg
Född 1958, advokat 2003, LAW & TAX Advokatbyrå, Göteborg.
Johan Wilkens
Född 1949, advokat 1987, Setterwalls Advokatbyrå i Göteborg, Göteborg.

Robert Wikström
Född 1964, advokat 1998, Advokatfirman Upsala Juridiska Byrå, Uppsala.
Sophie Palmgren Paulsson
Född 1965, advokat 1998, Tre Advokater, Advokat Sophie Palmgren Paulsson, Malmö.
Eva-Maj Mühlenbock
Född 1959, advokat 2003, Advokatfirman Lindahl, Stockholm.

Karl Woschnagg
Adjungerad, född 1961, advokat 2001, Buse, Heberer, Fromm, Frankfurt am Main, Tyskland.
Heléne Lövung
Född 1968, Stf chefsjurist, huvudstyrelsens sekreterare.

Övre raden från vänster: Olle Lindén, Alice Åström, Dan Bullarbo, Jesper Hansen, Lotty Nordling, Leif Ljungholm, Marie Wahlgren, Jan Karlsson och Charlotta Falkman.
Nedre raden från vänster: Börje Samuelsson, Lena Frånstedt Lofalk och Anne Ramberg (längst fram labradoren Dixie).

Antalet anmälningar fortsätter sjunka

Trots att antalet advokater ökar kraftigt, fortsätter antalet anmälningar mot advokater att minska. Det visar statistiken över Advokatsamfundets disciplinärenden 2010.

Advokatsamfundets disciplinnämnd fick under 2010 ta emot 538 disciplinanmälningar, vilket är en minskning med 28 ärenden från föregående år. Antalet har sjunkit från 591 anmälningar 2008. Som ett led i disciplinnämndens arbete med att korta handläggningstiderna behandlades totalt 862 ärenden under 2010. Det är 225 fler än året innan. Målsättningen är att handläggningstiden ska understiga sex månader och att ärendebalansen ska vara minsta möjliga. De flesta ärenden avgjordes av någon av nämndens tre prövningsavdelningar. Prövningsavdelningarna överlämnade 146 ärenden till disciplinnämnden i dess helhet för avgörande. Av de 200 ärenden som hela disciplinnämnden avgjorde resulterade 117 i utdelade påföljder. I de flesta fall blev påföljden en erinran till advokaten, men 17 advokater fick varningar och 13 fick den näst strängaste påföljden, varning med straffavgift. En advokat uteslöts ur samfundet på grund av sjukdomsrelaterade förhållanden som hade påverkat advokatverksamheten.

Sveriges advokatkår har under de senaste tio åren ökat i antal med 31 procent – från 3 635 advokater år 2000 till 4 746 advokater år 2010. Trots ökningen av antalet advokater fortsätter antalet anmälningar mot advokater till disciplinnämnden att minska. Av styrelsen på eget initiativ upptagna ärenden mot ledamöter uppgick till 42, vilket är en fördubbling i förhållande till föregående år. Dessa ärenden, som är ett led i Advokatsamfundets förstärkta tillsyn, avser huvudsakligen brister i att i tid inkomma med revisionsintyg.

– Trenden med minskande anmälningar visar att advokatkåren håller en mycket hög etisk standard, säger Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg.

Under de senaste tio åren har samfundet satsat långsiktigt på att öka kunskaperna i advokatetik hos både ledamöter och blivande advokater. Kraven på utbildning har höjts liksom kvalifikationskraven för inträde i samfundet. Bland annat infördes krav på advokatexamen 2004. Advokatsamfundet tillhandahåller också ett stort antal gratiskurser i advokatetik runt om i landet.

– Jag är övertygad om att det är den långsiktiga satsningen på advokatetik som får genomslag i det minskade antalet anmälningar, säger Anne Ramberg. ■

Kort om disciplinnämnden

Sveriges advokatsamfund utövar tillsyn över advokater. Alla advokater ska i sin verksamhet iaktta god advokatsed. Vad som är god advokatsed avgörs av Advokatsamfundets disciplinnämnd och av dess styrelse.

Utifrån disciplinnämndens beslut har vägledande regler om god advokatsed utvecklats. I reglerna behandlas bland annat vilka skyldigheter och rättigheter en advokat har i förhållande till sin klient och till sin klients motpart.

Om disciplinnämnden anser att en advokat brustit mot god advokatsed kan nämnden besluta att tilldela advokaten en disciplinär påföljd. Påföljderna är erinran, varning (som kan kombineras med en straffavgift om högst 50 000 kronor) och i de allvarligaste fallen uteslutning. Disciplinnämnden har även möjlighet att enbart göra ett uttalande.

Disciplinnämnden består av elva ledamöter varav tre utses av regeringen (offentliga representanter). Nämnden är indelad i tre prövningsavdelningar.

Justitiekanslern, som utövar tillsyn över Advokatsamfundet, kan i vissa fall begära om- eller överprövning av beslut av nämnden. En advokat som uteslutits ur samfundet kan överklaga beslutet till Högsta domstolen. ■

Disciplinnämndens sammansättning

Lena Frånstedt Lofalk
Ordförande, född 1958, advokat 1989, Nord & Co Advokatbyrå, Stockholm.
Börje Samuelsson
Vice ordförande, född 1952, advokat 1985, Advokaterna Peyron, Helsingborg.
Olle Lindén
Ledamot, född 1960, advokat 1991, Advokatfirman Vinge, Göteborg.
Dan Bullarbo
Ledamot, född 1959, advokat 1996, Setterwalls Advokatbyrå, Göteborg.
Leif Ljungholm
Ledamot, född 1945, advokat 1977, Advokatfirman Glimstedt Malmö, Malmö.
Jesper Hansen
Ledamot, född 1948, advokat 1984, Advokatfirman Sylwan och Fenger-Krog, Falun.
Jan Karlsson
Ledamot, född 1954, advokat 1986, Advokatfirman Falk, Sjöberg & Partners, Stockholm.
Charlotta Falkman
Ledamot, född 1969, advokat 2000, Gernandt & Danielsson Advokatbyrå, Stockholm.
Alice Åström
Offentlig representant, född 1959, Vaggeryd.
Marie Wahlgren
Offentlig representant, född 1962, Arlöv.
Lotty Nordling
Offentlig representant, född 1945, Stockholm.
Emilia Ekberg Lindström och **Kristin Persson** har biträtt som nämndens sekreterare.

Andelen kvinnor ökar

Under år 2010 ökade advokatkåren med 99 ledamöter. Tillväxten bland biträdande jurister var fortsatt låg. Andelen kvinnliga advokater fortsätter att öka.

Heléne Lövung, stf chefsjurist

Inträdesärenden 2010

Under året slutbehandlade styrelsen 282 ansökningar om inträde i samfundet (152 män och 130 kvinnor) jämfört med 245 föregående år. Av dessa bifölls 280 (231 föregående år). Grund för avslag var i ett fall att sökanden inte uppfyllde kravet på kvalifikationstid och att skäl för dispens inte bedömdes föreligga och i ett fall att sökanden inte styrkt sin lämplighet.

Ledamöter

Den 31 december 2009 hade Advokatsamfundet 4 613 ledamöter. Under 2010 har antalet ledamöter ökat med 99 till sammanlagt 4 712 (varav 4 203 är verksamma). Av det totala antalet ledamöter är 1 084 kvinnor och 3 628 män. Av nettoökningen med 99 ledamöter var 68 kvinnor och 31 män.

Advokaternas fördelning på avdelningarna

	2010	2009	09–10*
Stockholm	2 209	2 140	+ 69
Västra	784	763	+ 21
Södra	744	734	+ 10
Mellersta	342	352	- 10
Östra	302	297	+ 5
Norra	235	234	+ 1
Utland	96	93	+ 3
Summa	**4 712**	**4 613**	**99**

*Förändring i antal mellan 2009–2010

Antalet advokater fortsätter att öka. Det är framför allt i storstadsområdena som expansionen sker.

Ökningen av antalet ledamöter i advokatkåren har de två senaste åren varit större än tidigare år. Som en följd av att tillväxten bland biträdande jurister varit mycket stark under 2007 och 2008 kommer advokatkåren troligtvis att växa även fortsättningsvis. Även det ändrade tidskravet för inträde i Advokatsamfundet, som trädde i kraft den 1 januari 2011, kommer sannolikt att innebära att advokatkåren växer framöver. Rörligheten inom advokatkåren har fortsatt att öka under året dels genom att ledamöterna i större utsträckning byter till annan advokatbyrå, dels genom att fler ledamöter övergår till att lämna advokatkåren till förmån för tjänster inom övriga näringslivet och rättsväsendet.

Biträdande jurister

Tillväxten bland biträdande jurister var fortsatt låg under 2010. Antalet biträdande jurister ökade med 84 eller knappt 5 procent (under 2007 och 2008 var motsvarande siffra 17 respektive 13 procent). Antalet kvinnliga biträdande jurister ökade med drygt 4 procent (41) och för första gången på två år ökade även antalet manliga biträdande jurister med drygt 5 procent (43).

Rörligheten bland biträdande jurister, och då särskilt övergång till annan advokatbyrå, har fortsatt att öka under året. Vid utgången av 2010 fanns det sammanlagt 1 856 biträdande jurister (varav 1 704 verksamma). Av det totala antalet biträdande jurister är en majoritet, 1 019, kvinnor och 837 män.

Biträdande juristernas fördelning på avdelningarna

	2010	2009	09-10*
Stockholm	1 122	1 071	+ 51
Västra	261	226	+ 35
Södra	236	228	+ 8
Mellersta	65	63	+ 2
Östra	49	56	- 7
Norra	33	36	- 3
Utland	90	92	- 2
Summa	**1 856**	**1 772**	**84**

* Förändring i antal mellan 2009–2010

EU-advokater

Vid utgången av 2010 fanns 13 EU-advokater, alltså advokater verksamma i Sverige men auktoriserade i annat land. Av dessa var 5 kvinnor och 8 män.

Kvinnor i yrket

Andelen kvinnor i advokatyrket har ökat i förhållande till föregående år. Av det totala antalet ledamöter är 23 procent kvinnor (1 084 av 4 712). Av den totala nettoökningen om 99 ledamöter var 68 kvinnor. För fjärde året i rad översteg antalet kvinnliga biträdande jurister antalet manliga.

Byråstorlek

Mindre advokatbyråer utgör en stor andel av landets byråer. Av Sveriges totalt 1 610 advokatbyråer var 1 029 enmansbyråer, vilket motsvarar cirka 64 procent. På 501 advokatbyråer fanns det 2–10 jurister. Endast 9 byråer hade fler än 70 jurister. Dessa byråer sysselsätter emellertid drygt 20 procent av den verksamma advokatkåren och 43 procent av de verksamma biträdande juristerna. ■

Samfundet arbetar vidare för ändrad timkostnadsnorm

Trots Advokatsamfundets upprepade kritik mot reglerna för arvodering antog regeringen Domstolsverkets förslag.

Timkostnadsnormen för 2010 var för rättsliga biträden med F-skatt 1 134 kronor exklusive mervärdesskatt. Advokatsamfundet har i flera år påpekat felaktigheter i hur man beräknar den så kallade timkostnadsnormen, som styr ersättningen till bland andra försvarare, målsägandebiträden och offentliga biträden. Trots detta har inte systemet förändrats.

I ett brev i oktober 2010, efter att Domstolsverket föreslagit en höjning av normen med 32 kronor, uppmanade Advokatsamfundet justitieminister Beatrice Ask att snarast vidta åtgärder för att förändra timkostnadsnormen. I brevet påtalade generalsekreteraren bland annat att samtliga brister och invändningar mot beräkningsmetoden avseende timkostnadsnormen kvarstår. Advokatsamfundet framhöll vidare att samfundet välkomnar en dialog avseende hur timkostnadsnormen för framtiden bör utformas.

Trots kritiken antog regeringen Domstolsverkets förslag. Timkostnadsnormen för 2011 är för den som innehar F-skattsedel 1 166 kronor exklusive mervärdesskatt. ■

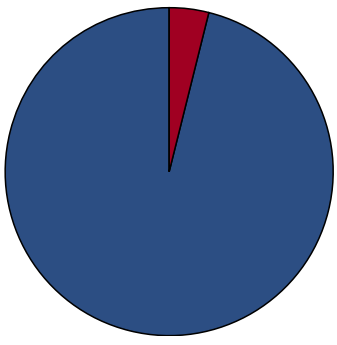

Rättsväsendets andel av statsbudgeten 2011

- Rättsväsendet 4 %
- Övrig statsbudget 96 %

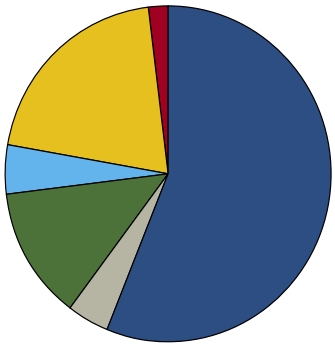

Finansieringen av rättsväsendet 2011

- Polis 20,6 miljarder kr
- Åklagare 1,6 miljarder kr
- Domstolar 4,7 miljarder kr
- Rättsliga biträden 1,7 miljarder kr
- Kriminalvård 7,4 miljarder kr
- Övrigt 0,7 miljarder kr

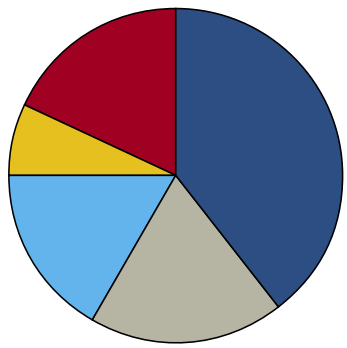

Timkostnadsnormen 2011 totalt 1 166 kr exkl. moms

- Lön 463 kr
- Lönebikostnader 220 kr
- Biträden 192 kr
- Lokaler 82 kr
- Övrigt 209 kr

Hilda

Hilda grundades vid ett möte på Advokatsamfundets kansli den 18 januari 2006, och fick sitt namn efter dagens namnsdagsbarn. Nätverket, som består av ett fyrtiotal kvinnor från olika delar av rättsväsendet och advokatkåren, har till syfte att stödja kvinnor i deras professionella utveckling inom advokatkåren och rättsväsendet. Målet med Hilda är att skapa förutsättningar för kvinnor att utvecklas i respektive yrke och därmed öka antalet kvinnliga chefer och delägare. Ansvarig för Hildas projekt är stf chefsjurist Heléne Lövung.

Mentorprojektet Ruben för unga kvinnliga jurister introducerat

HILDA. Nätverket debatterat i media

Under 2010 förekom Hilda flitigt i mediedebatten efter att Riksrevisionen vid sin granskning av bland annat Domstolsverket och årsredovisningen för Sveriges Domstolar uppmärksammat att flera av ledamöterna i dåvarande Domarnämnden tillhör det kvinnliga nätverket Hilda. Riksrevisionen menade att det förhållandet kan betraktas som en sådan särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till opartiskhet i handläggningen av ett ärende och ville därför se en oberoende utredning av om jäv förekommit.

Det bör påpekas att regering och riksdag (prop. 1989/90:79 och bet. 1989/90:JuU:25) uttalat det som angeläget att könsfördelningen inom domarkåren blir jämnare på alla nivåer och att jämställdheten är sådan saklig grund som ska beaktas samt att jämställdhetsintresset bör kunna väga över den gradskillnad i fråga om förtjänst och skicklighet eller bådadera som föreligger mellan sökande av olika kön när kvalifikationskravet är i stort sett om också inte helt lika. ■

SOFIA. Uppskattat mentorprogram

Sofia är ett mentor- och praktikprogram med korsvist utbyte mellan olika verksamheter som syftar till att ge deltagarna ökad insikt om vad chefsrollen innebär för kvinnor inom olika delar av advokatkåren och rättsväsendet. Målet med projektet är att öka motivationen för deltagarna att vilja bli chefer. Programmet fokuserar i huvudsak på mentorskap men det finns även möjlighet till praktik som kan anpassas utifrån adeptens och mentorns förutsättningar.

Deltagarna i Sofia 2010/2011 består av elva mentorer och elva adepter. Mentorerna är kvinnliga chefer från olika delar av rättsväsendet och advokatkåren. Adepterna som har valts ut kommer från polisen, åklagarväsendet, domstolarna, advokatbyråerna och Justitiedepartementet. Projektet avslutas i maj 2011. ■

RUBEN. Nytt projekt ska stödja unga jurister

Hildas nya projekt med ett fyrtiotal män i ledande positioner i rättsväsendet och advokatkåren som vill stödja unga kvinnliga jurister att våga ta steget och bli chefer eller delägare.

Projektet började planeras redan under hösten 2009, men beslutet fattades på Hildamötet den 17 maj 2010, då Ruben har namnsdag. Bland deltagarna i Ruben finns en lång rad framstående advokater, domare, åklagare, chefstjänstemän från Regeringskansliet och chefer för statsförvaltningen. De män som förklarat sig villiga att ingå i Ruben har bland annat åtagit sig att ställa upp som föredragshållare vid Rakelkonferenser och Hildaryluncher. Vidare har Rubenmännen åtagit sig att medverka som mentorer för unga kvinnliga jurister. Ett första projekt inom Ruben med start i början av 2011 är ett mentorprojekt Ruben – mentorskap i grupp, där en del av Rubenmännen fungerar som mentorer åt unga kvinnliga jurister. Projektet består av tio mentorgrupper. I varje grupp fungerar två Rubenmän (en från rättsväsendet/förvaltningen och en advokat) som mentorer till åtta-tio adepter (några vardera från rättsväsendet, förvaltningen och advokatbyrå). ■

Många träffar under 2010

Hildary i Stockholm: Nio luncher, totalt cirka 520 deltagare. **Hildary i Göteborg:** Tre luncher, totalt cirka 220 deltagare. **Hildary i Malmö:** Fyra luncher, totalt cirka 165 deltagare. **Hildary i Jönköping:** Två luncher, cirka 80 deltagare. **Hildary i Blekinge:** Fyra sammankomster (lunch och After work), totalt cirka 40 deltagare. **Rakel:** Konferensen Trygghet – Våga – Förändring, Stockholm den 20 april, cirka 230 deltagare. **Sofia:** Elva mentorer och elva adepter ingår i projektet som pågår från september 2010 till maj 2011 . **Ruben:** Vid det konstituerande mötet deltog cirka 60 Storhildor och Rubenmän.

HILDARY. Lunchklubb med föredrag

Hildas lunchklubbar – Hildary – har till syfte att vara en mötesplats för kvinnliga jurister där de kan utbyta erfarenheter och stödja varandra. Under 2010 har mer än 1 000 kvinnliga jurister deltagit i Hildarysammankomsterna.

Hildaryluncher har under 2010 hållits i Stockholm, Göteborg, Malmö, Jönköping och Blekinge. Bland talarna kan nämnas före detta lagmannen Lena Berke, medieentreprenören Anna Carrfors Bråkenhielm, vd:n för Livsmedelsföretagen och ordförande i Sveriges Radio Agneta Dreber, journalisten och författaren Louise Hamilton, doktorn i företagsekonomi och forskaren inom genus, organisation och ledning Pia Höök, biskopen Antje Jackelén, advokaten Gisela Knuts, headhuntern Monica Lagercrantz samt operasångerskan och skådespelaren Marianne Mörck. ■

RAKEL. Årlig konferens som inspirerar

Rakel är Advokatsamfundets och Hildas årliga konferens med syfte att inspirera kvinnor i rättsväsendet, advokatkåren och förvaltningen att våga pröva på chefsrollen.

Den 20 april 2010 hölls den fjärde Rakel-konferensen i Spegelsalen på Grand Hôtel i Stockholm. Trots att askmolnet ställde till problem samlades närmare 230 kvinnliga jurister för att låta sig inspireras och knyta kontakter.

Konferensen inleddes av jämställdhets- och integrationsministern Nyamko Sabuni, som avslöjade att hon drömde om att bli advokat när hon växte upp men att hon i sitt nuvarande ämbete också får utlopp för sina behov att argumentera och övertyga och att göra skillnad för den enskilde.

Psykologen Margareta Sjölund höll därefter en föreläsning på temat ”Framgångsrecept för stjärnjurister” och presenterade bland annat resultaten av forskning om emotionell intelligens bland framgångsrika advokater i Kanada och Sverige. Enligt resultaten har framgångsrika affärsadvokater väsentligt högre värden än befolkningen i genomsnitt när det gäller egenskaper som självinsikt, självhävdelse och stresstolerans. Programmet avslutades med ett bejublat kåseri av journalisten och författaren Karin Thunberg på temat Våga leva livet. Konferensen rundades av med mingel i Bolinderska Palatset. ■

RAGNA. Hemsida med många besökare

På Hildas mycket välbesökta hemsida finns, förutom bakgrund, information om nätverket Hilda och de olika projekten, kalendarium samt presentation av Hildas medlemmar, också Månadens Hilda – en personlig krönika skriven av någon av Hildas medlemmar. Via webbplatsen har under året bland annat dryga hundratalet kvinnliga jurister anmält intresse för deltagande i Hildas nya mentorprojekt Ruben – mentorskap i grupp. På hemsidan finns också en presentation av de män i ledande positioner inom rättsväsendet/förvaltningen och advokatkåren som ingår i Ruben och som vill stödja unga kvinnliga jurister att våga ta steget och bli chefer eller delägare. ■

WWW Hildas hemsida går att hitta på *www.advokatsamfundet.se/hilda*

Stort engagemang i Advokat i framtiden

Advokat i framtiden är ett forum för biträdande jurister och yngre advokater. Målet med projektet är att skapa möjligheter för biträdande jurister och yngre advokater att på olika sätt stärka sitt engagemang och därmed sitt inflytande i Advokatsamfundet.

Maria Billing, advokat och chefsjurist, ansvarar för projektet Advokat i framtiden

Under de senaste åren har advokatkåren haft en mycket begränsad nettotillväxt. Rörligheten på arbetsmarknaden för jurister har ökat och många har lämnat advokatyrket för att arbeta som bolagsjurist eller inom offentlig förvaltning. De förväntade pensionsavgångarna inom de kommande åren är dessutom betydande.

Samtidigt kan det konstateras att advokat är ett yrkesval som studenterna på juristlinjen inte längre anger som sitt förstahandsval. För att möta dessa, och andra utmaningar är det mycket angeläget att advokatbyråerna uppfattas som attraktiva och moderna arbetsplatser, med god arbetsmiljö. Att bevara och stärka yrkesrollen samt marknadsföra varumärket advokat är också en förutsättning för att kunna attrahera de bästa juristerna till advokatbyråerna och också behålla dem inom yrket.

En rådgivande grupp bestående av 10-15 biträdande jurister och advokater finns knuten till Advokat i framtiden, som har till uppgift att ge råd till projektet i strategiska frågor och medverka vid genomförandet av olika projekt. Rådet sammanträder ett par gånger per termin.

WWW

Advokat i framtidens hemsida går att hitta på *www.advokatsamfundet.se.* under rubriken Advokat i framtiden.

Advokat i framtiden

Ett projekt för biträdande jurister och yngre advokater

Advokat i framtiden har mött en stor efterfrågan på olika typer av mötesplatser och diskussionsforum. Under 2010 har Advokat i framtiden anordnat ett stort antal seminarium, debatter och andra evenemang i Stockholm, Göteborg och Malmö. Det är mer än 1 100 unga advokater och biträdande jurister som under året har deltagit i de aktiviteter som Advokat i framtiden har anordnat.

Som exempel på de aktiviteter som har anordnats under året kan nämnas två välbesökta debatter i Stockholm. Den första debatten skedde under rubriken ”Måste arbete på affärsjuridisk advokatbyrå betyda dygnet-runt-arbete fram till pensionen? Syftet var att diskutera hur affärsjuristbyråerna kan bli ännu bättre arbetsgivare och möta den yngre generationens förväntningar på en bra och attraktiv arbetsmiljö. Det blev en livfull och framåtblickande debatt.

Några av ledamöterna i rådet sammanfattade vad som framkommit vid debatten i fem olika påståenden, vilka skickades ut till alla biträdande jurister och yngre advokater som fick lämna sina synpunkter. Påståendena gällde projektledning och hållbarhet, flexibilitet, kommunikation, transparens och öppenhet samt delaktighet. Svar inkom från cirka 370 personer. Svaren har sammanställt och skickats till företrädare för de större affärsjuridiska advokatbyråerna, som inbjöds till ett möte på Advokatsamfundet i februari 2011 för att diskutera resultaten. Ytterligare en debatt anordnades, vilken syftade till att belysa skillnader och likheter i förhållande till olika konsultyrken.

Som exempel på talare som har besökt Advokat i framtiden kan nämnas Mårten Schultz, som talade om hur sociala medier förändrar juristvardagen. Hovrättspresidenten Lennart Svensäter, chefsrådmännen Mats Sjösten och Hjalmar Forsberg talade i Malmö, Göteborg och Stockholm under rubriken ”Vad lyssnar domaren på?”. Framtidens ledare, advokaten Maria Ingelsson, framhöll vikten av att identifiera sina drivkrafter. Advokaten Kristoffer Persson berättade om varför han valde att starta egen byrå. Olika samarrangemang med lokalavdelningarna har ägt rum. Medlemmarna i rådet har dessutom lämnat information och haft dialog om olika framtidsfrågor inom ramen för advokatexamenskurserna. Därtill har en sommar- och en julcocktail anordnats.

För att fortlöpande kunna ta del av information om projektet har Advokat i framtiden en egen ”knapp” på Advokatsamfundets hemsida. Under denna finns mer information om Advokat i framtiden att tillgå. Här återfinns också de populära krönikor som skrivs varje månad av någon av ledamöterna i rådet. Varje månad publiceras även ”fem frågor” som har ställts till någon aktuell person. ■

Viktigt att identifiera sina drivkrafter

Ta reda på vilka som är dina drivkrafter, ta hand om dig och tänk långsiktigt.

Det var några av advokaten Maria Ingelssons råd till unga advokater och jurister, när hon talade på Advokat i framtidens aprillunch.

– Om du inte vet vad som driver dig är det risk för att du inte får vad du behöver av ditt arbete, och då tappar du energi, sa Maria Ingelsson, som vid 34 års ålder är delägare i den affärsjuridiska advokatbyrån Lindahl. Vid seminariet delade hon med sig av sina erfarenheter, och gav konkreta råd till de ungefär 70 deltagarna.

Vid seminariet fick deltagarna i uppdrag att fundera kring sina egna drivkrafter att vara eller bli advokater. Maria Ingelsson berättade också om vad som driver henne. Roliga arbetsuppgifter, och utmaningen som ligger i att prestera och leverera på den nivå som krävs, lyfte hon fram, liksom alla kontakter med socialt drivna och kompetenta och det stora ansvaret.

Viktigast, efter att identifiera sina drivkrafter, är enligt Maria Ingelsson att bygga upp sin självkänsla.

– I vår bransch är alla duktiga och har alltid lyckats bra. Det är lätt att bygga sitt egenvärde på bara bekräftelse för det man gör. Men det gör dig sårbar när du till exempel får kritik, sa Ingelsson, och förklarade att självkänsla är att känna sig trygg i att man duger som den man är.

Maria Ingelsson belönades under hösten med den globala utmärkelsen Framtidens ledare för sina ”utomordentliga insatser att sprida entreprenörsanda och jämställdhet”. ■

Rådet för Advokat i framtiden

Christopher Arkbrant, Stockholm
Ann Bergström, Umeå
Dennis Dicksen, Örebro
Henrik Fieber, Stockholm
Jonas von Heidenstam, Stockholm
Anna Hellron, Stockholm
Mia Edwall Insulander, Stockholm
Felix Ljunggren, Stockholm
Johannes Lundblad, Stockholm
Sabina Lundell, Göteborg
Jesper Schönbeck, Stockholm
Emma Seth, Stockholm
Emelie Svensäter, Malmö
Rikard Wikström, Stockholm

Året som gått

Tomas Ramberg fick journalistpriset, tidskravet för inträde i samfundet ändrades och ett nytt mentorprojekt startades. Här är några av 2010 års viktigaste händelser.

MARS

Högsta domstolen värnade klientsekretessen

Högsta domstolen beslöt i mars 2010 att häva ett beslag av handlingar från en advokatbyrå. HD fastslog att syftet med rättegångsbalkens förbud mot att lägga beslag på dokument hos advokater är att skydda advokaternas klienter.

Högsta domstolen hävde i sitt beslut de beslag på handlingar hos en advokatbyrå som åklagaren hade beslutat om. Tingsrätten och hovrätten hade tidigare godkänt beslagen. HD undanröjde också tingsrättens beslut att advokatbyrån skulle lämna ut datafiler till åklagaren.

Högsta domstolen konstaterade i beslutet att beslagsförbudet i 27 kap. 2 § rättegångsbalken gäller fastän advokaten var misstänkt för brott.

Det följer av ett HD-avgörande från 1977 (NJA 1977 s. 403) att beslagsförbudet i princip omfattar varje skriftlig handling som har anförtrotts en advokat inom ramen för advokatens yrkesutövning. Enligt HD var handlingarna i målet sådana handlingar som en klient har anförtrott advokaten i yrkesutövningen. HD slog fast att beslagsförbudet i rättegångsbalken inte syftar till att tillvarata advokaternas intressen utan enbart till att skydda deras klienter, och att klientens befogade intresse av konfidentialitet inte behöver vara mindre av det skälet att brottsmisstankarna riktas mot klientens advokat.

I ett yttrande i målet skrev Advokatsamfundet till HD att ”beslagen i målet inte kan anses lagligen grundade. Beslagen skulle därför, enligt Advokatsamfundet, omedelbart hävas”.

HD:s beslut den 4 mars 2010 i mål nr Ö 2144-09

APRIL

Advokater är emotionellt smartare än genomsnittet

Tillsammans med Advokatsamfundet och Linköpings universitet har psykologen Margareta Sjölund, Ph.D., vid företaget Kandidata utfört en undersökning av emotionell intelligens hos svenska advokater. I undersökningen kontaktades 67 svenska affärsadvokater som bedömdes som framgångsrika. Av dem svarade 56 procent och fick ta ställning till 125 frågor. Svaren analyserades, och advokaterna erbjöds återkoppling på svaren.

Undersökningen visade att de advokater som deltog hade högre emotionell intelligens än den svenska normalbefolkningen.

Emotionell intelligens eller EQ kan beskrivas som förmågan att observera och styra sina egna och andras känslor och att använda känslorna för att vägleda tanke och handling.

Advokaterna visade signifikant högre värden för EQ-faktorerna självinsikt, självhävdelse och stresstolerans. De hade också höga värden för faktorerna självförverkligande och livsglädje.

Enligt Margareta Sjölund avspeglar resultaten att framgångsrika advokater har större social och känslomässig förmåga än människor i genomsnitt.

Undersökningsresultaten har stora likheter med undersökningar av advokater i Kanada. Likheterna kan tyda på att det finns vissa faktorer som är avgörande för att nå framgång inom advokatyrket.

APRIL

Samfundet besökte Justitiedepartementet

Den 29 april 2010 besökte representanter för Advokatsamfundet Justitiedepartementet för att utbyta information om centrala frågor. Från departementet medverkade bland andra justitieministern Beatrice Ask, expeditionschefen Nils Öberg samt rättscheferna Per Hall och Stefan Johansson. De berättade bland annat om grundlagspropositionen och om aktuella lagstiftningsprojekt.

Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg informerade om samfundets proaktiva tillsyn över ledamöterna och förslaget om en förändring av femårskravet för att antas som ledamot. Hon tog också upp frågan om timkostnadsnormen och de problem som är förknippade med den.

Från Advokatsamfundet deltog även bland andra ordförande advokat Tomas Nilsson, vice ordförande advokat Claes Zettermarck, disciplinnämndens ordförande advokat Lena Fränstedt Lofalk, chefsjurist advokat Maria Billing samt ställföreträdande chefsjuristerna Johan Sangborn och Heléne Lövung.

JUNI

Viktigt värna varumärket

I början av juni hölls Advokatsamfundets fullmäktigemöte i Stockholm. Vid det välbesökta seminariet som avrundade mötet enades deltagarna om att varumärket advokat är starkt och att Advokatsamfundet är viktigt.

– Vad innebär det att vara ledamot av Advokatsamfundet? Är det i första hand kostnader eller ger det också fördelar för ledamoten, hans byrå och för yrket?

Med de frågorna inledde Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg seminariet som fått rubriken Advokatsamfundet – kostnadsställe eller kraftcentrum – en fråga om möjlighet och engagemang.

Hitta former för engagemang

Anne Ramberg berättade att det under hennes tio år som generalsekreterare blivit allt svårare att få advokater och biträdande jurister att engagera sig i samfundets arbete. Under samma tid har också advokaternas verksamhet förändrats mycket, och det är därför viktigt att hitta former för det engagemang som ändå finns, sa Anne Ramberg, som efter sin inledning gav ordet till en panel av erfarna advokater.

Disciplinnämndens ordförande Lena Frånstedt Lofalk konstaterade i sitt anförande att Advokatsamfundet under sina närmare 125 år utvecklats avsevärt, och att synen på advokater under denna tid gått från förakt till förtroende.

Paneldeltagarnas synpunkter följdes av en diskussion med många inlägg från de ungefär 70 seminariedeltagarna och panelen. De flesta deltagare tycktes eniga om att Advokatsamfundet klarar sin uppgift att garantera god kvalitet och hög etik hos advokaterna. Däremot gick meningarna lite isär om vad samfundet ska göra i övrigt, och hur stora problemen egentligen är. ■

Fem konkreta förslag från seminariet

1. Ta upp det forum för storbyråer som initierades under 2009.
2. Starta verksamhetsgrupper av samma typ som IBA har, med möjlighet att engagera sig i sitt eget specialistområde.
3. Ta in de unga advokaterna och biträdande juristerna i remissarbetet.
4. Ordna lunchseminarier, gärna om konkreta frågor med bra föreläsare.
5. Flytta fullmäktige till hösten.

JUNI

Ändrat krav på praktisk juridisk verksamhet för inträde i samfundet

Kravet på praktisk juridisk verksamhet för att bli ledamot i Advokatsamfundet har ändrats från fem år till tre år. Samtidigt har kravet på innehållet i den verksamhet som utövas under kvalifikationstiden skärpts.

Förslaget om det förändrade tidskravet skickades ut till alla ledamöter och biträdande jurister under hösten 2009. Det remitterades sedan till Advokatsamfundets avdelningar för att behandlas på avdelningarnas årsmöten och av samfundets fullmäktige i juni 2010. Regeringen har därefter fastställt stadgeändringen, som trädde i kraft den 1 januari 2011.

I det nya regelverket med en treårig kvalifikationstid skärps kraven på innehållet i den verksamhet som ska utövas. Den som har arbetat med annan kvalificerad juridisk verksamhet än tjänstgöring på advokatbyrå kan fortfarande få dispens från treårskravet. Liksom tidigare kan man högst få dispens för ett av de tre åren. Den som söker dispens får räkna en tredjedel av den tid han eller hon har arbetat med annan kvalificerad verksamhet. Till exempel kan den som har arbetat som biträdande jurist i två år och som domare i tre år beviljas dispens – de tre åren som domare får räknas som ett år. Om det finns synnerliga skäl finns det dessutom en möjlighet till utökad dispens.

Notariemeritering har bedömts som en värdefull och uppskattad merit hos biträdande jurister. Därför kan notariemeritering tillgodoräknas sökande som dispensgrundande tid, trots att sådant arbete tidigare inte har kunnat tillgodoräknas sökande som kvalificerat juridiskt arbete. I fortsättningen kan en tredjedel av den tid man har arbetat som tingsnotarie räknas som dispensgrundande.

I den promemoria som skickades till samfundets ledamöter konstateras att Europas advokater står inför stora förändringar. Bland annat vill EU-kommissionen avreglera advokatyrket och harmonisera de nationella regelverken för att öka konkurrensen och göra den europeiska tjänstemarknaden mer öppen och konsumentvänlig. Den europeiska advokatorganisationen CCBE har antagit utbildningsrekommendationer och arbetar med frågor kring en enhetligare syn på utbildning, kompetens och kvalifikationskrav.

Sverige har sett ur konkurrenssynpunkt en väl fungerade advokatmarknad eftersom det saknas ”advokatmonopol”. Till bilden hör även att sedan 2004 måste svenska advokater, förutom att avlägga advokatexamen, även delta i obligatorisk vidareutbildning. Dessutom kommer Advokatsamfundet att bedriva en mer proaktiv tillsyn över advokater.

JUNI

Journalistpriset till Tomas Ramberg

Programledaren för Ekots lördagsintervju i Sveriges Radio, Tomas Ramberg, fick Advokatsamfundets journalistpris 2010.

Journalistpriskommitténs motivering löd: ”Tomas Ramberg har genom sina lördagsintervjuer i Sveriges Radios P1-kanal på ett initierat, sakligt och skickligt sätt behandlat rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och andra juridiska frågor av allmänt intresse. Hans intervjuer är ett framstående exempel på hur mediernas granskning av makthavare bidrar till att slå vakt om demokratiska grundvärden.”

I en kommentar till priset sa Tomas Ramberg:

– Det är bra att det här priset finns. Om journalister och närbesläktade yrken uppmuntras att ägna sig åt frågor om rättssäkerhet och demokrati så är det bra. Jag inser att jag inte är Sveriges mest kvalificerade journalist så jag känner att jag får bara gratulera mig själv till något så fint!

Den bild Tomas Ramberg har av Advokatsamfundet har förändrats under senare år. Hans bild var tidigare att ”det var ett skrå för en ganska privilegierad yrkesgrupp”.

– I dag är Advokatsamfundet en tydlig samhällsdebattör, och det tycker jag är bra. Det finns alltid ett egenintresse och ett särintresse i sådana här organisationers agerande. Men Advokatsamfundet går ändå lite längre många gånger, och tar upp just svenska rättsfrågor. I ett antal utredningar har man drivit en ganska konsekvent linje, är mitt intryck, för integritet och mot lagar som gör det lättare att begå övergrepp.

OKTOBER

Tystnadsplikten hotas av nya regler

Advokater får inte lämna ut klienters VAT-nummer och därmed röja klientens identitet, om klienten motsätter sig det. Det fastslog Advokatsamfundets styrelse i ett vägledande uttalande under hösten.

Från och med den 1 januari 2010 gäller nya bestämmelser för bland annat beskattning av tjänster vid utrikeshandel och periodisk sammanställning för tjänster varje kvartal.

Ändringarna i mervärdesskattelagen och skattebetalningslagen är en följd av två EU-direktiv. Lagändringarna innebär att värdet av sålda tjänster ska redovisas i en periodisk sammanställning under förutsättning att köparen är registrerad för mervärdesskatt i ett annat EU-land, och därmed har ett momsregistreringsnummer (VAT-nummer), samt att tjänsterna är skattepliktiga i det andra EU-landet. I sammanställningen ska bland annat anges köparens (klientens) VAT-nummer. VAT-numret är unikt för köparen. En redovisning av numret innebär därmed att klientens identitet kan komma att röjas. Regleringen innebär att advokat i lag åläggs att utlämna uppgifter som omfattas av advokats tystnadsplikt.

I det vägledande uttalandet från Advokatsamfundets styrelses sammanträde den 15 oktober skriver styrelsen att advokaten är skyldig att informera sin klient om advokats skyldighet att uppge klientens VAT-nummer i periodisk sammanställning för vissa tjänster som advokaten säljer momsfritt till andra länder inom EU:s momsområde. Om klienten motsätter sig att advokaten anger VAT-numret föreligger hinder för advokaten att uppge detsamma för Skatteverket och därmed uppfylla sin lagenliga skyldighet. I sådant fall har advokaten att ta ställning till huruvida han eller hon ska åta sig uppdraget eller ej.

OKTOBER

Fortsatt revisionsplikt för advokater

Under 2010 begränsades revisionsplikten för små aktiebolag och handelsbolag. De nya reglerna omfattar dock inte advokater. Styrelsen beslutade vid sitt sammanträde den 15 oktober 2010 att revisionsplikten i 9 § bokföringsreglementet ska omfatta samtliga advokatbolag, oavsett storlek och organisationsform.

Advokatsamfundets bokföringsreglemente finns på Advokatsamfundets webbplats.

MAJ/NOVEMBER

Flyktingadvokater diskuterade rättssäkerhet

Migrationsverkets projekt ”Kortare väntan” och strida flyktingströmmar gjorde frågan om rättssäkerheten i asylärenden aktuell under 2010. Advokatsamfundet var pådrivande i debatten, och arrangerade två utbildningsdagar för advokater verksamma på asylområdet.

Sammanlagt ett hundratal advokater och biträdande jurister medverkade vid de båda utbildningsdagarna som hölls den 21 maj och den 19 november. De fick under dagarna lyssna på och diskutera bland annat med Migrationsverkets generaldirektör Dan Eliasson, Migrationsverkets rättschef Mikael Ribbenvik, Sveriges domare i Europadomstolen Elisabet Fura samt advokaterna Lena Isaksson och Petter Aasheim.

Syftet med dagarna var dels att bidra till ökad kompetens hos offentliga biträden, dels att få en diskussion om hur rättssäkerheten kan förbättras i asylprocessen. Åhörarna hade många frågor och synpunkter, inte minst när rättschefen Mikael Ribbenvik presenterade Migrationsverkets projekt ”Kortare väntan”. Under den andra seminariedagen diskuterades också livligt situationen för det stora antal irakiska flyktingar som begärt inhibition av utvisningsbeslut hos Europadomstolen.

Regler om advokaters vittnesplikt ändrades

Regeringen lämnade under våren en proposition till riksdagen med bland annat förslag till lagändring om advokaters vittnesplikt. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2010. Med lagändringen återställdes den tidigare ordning som innebär att bland andra advokater som inte är försvarare varit skyldiga att vittna bara i mål som rör brott där straffet är minst två års fängelse.

Rättspolitisk debatt med viktiga skillnader

Årets juriststämma i Stockholm lockade över 600 personer från rättsväsendet, förvaltningen och advokatbyråerna. Advokatsamfundet medverkade med en välbesökt rättspolitisk debatt mellan justitieminister Beatrice Ask och justitieutskottets ordförande Thomas Bodström och seminarier om En modernare rättegång och god advokatsed. Nätverket Hilda bjöd på inspiration från äventyrerskan Renata Chlumska.

Höjd standard under sju år med advokatexamen

Under 2010 var det sju år sedan man för första gången kunde avlägga advokatexamen i Sverige. Under åren har totalt närmare 2 000 jurister deltagit vid de 32 examinationer som samfundet har hållit. Kravet på avlagd advokatexamen för inträde i Advokatsamfundet infördes den 1 januari 2004. Enligt examinatorerna Bo Ahlenius och Stefan Ruben har advokatexamen bidragit till att höja standarden på advokater i Sverige.

Advokater ersattes för inställd förhandling

Högsta domstolen tillerkände under våren två advokater ersättning för en del av den tid de planerat in för en huvudförhandling som ställdes in. De båda advokaterna hade uppdrag som offentlig försvarare, respektive målsägandebiträde i ett mål, som överklagats till hovrätten. Huvudförhandlingen sattes ut till elva dagar, men ställdes in några dagar före utsatt rättegångsdag. Advokaterna yrkade då på ersättning för tidsspillan, eftersom de uppger att de inte kunnat utnyttja den inplanerade förhandlingstiden för andra uppdrag.

Enligt HD följer det dock av allmänna kontraktsrättsliga principer att advokater ska kunna få ersättning om en förhandling ställs in eller förkortas på ett sätt som får omfattande återverkningar på advokaten.

Advokatsamfundet yttrade sig i målet. I sitt yttrande skriver samfundet bland annat att det inte kan "anses rimligt att advokaten har att bära det ekonomiska ansvaret för att domstolarna tvingas eller väljer att ställa in bokade huvudförhandlingar".

Under hösten beviljade HD också prövningstillstånd i ytterligare två ärenden där advokater begärt ersättning för tidsspillan när huvudförhandlingar ställts in med kort varsel.

Ny bok om advokatetik

En ny bok, *Advokatetik - En praxisgenomgång*, gavs ut i början av sommaren.

Boken är den första större översikten av disciplinnämndens praxis i disciplinärenden sedan Holger Wiklunds klassiska bok God advokatsed från 1973 och Lars Bentelius praxissamling från 1998. Författaren Claes Peyron har följt Advokatsamfundets disciplinverksamhet i 25 år. Han var ordförande i samfundets disciplinnämnd 1992-2008. Dessförinnan var han i tio år ledamot av samfundets styrelse, som på den tiden granskade alla anmälningar mot advokater och beslöt om de skulle tas upp i disciplinnämnden.

Under arbetet med boken Advokatetik har Claes Peyron läst alla disciplinnämndens beslut från de 16 åren han var ordförande. Bland dem har han valt ut 1 500 beslut som belyser advokatetiska principer och som refereras och analyseras i boken. Det rör sig alltså inte bara om disciplinavgöranden som har varit publicerade i tidskriften Advokaten, utan om långt fler.

Boken Advokatetik skickas till alla advokater och biträdande jurister. ■

Claes Peyron var ordförande i Advokatsamfundets disciplinnämnd 1992–2008

Claes Peyron om boken

"Låt mig först slå fast att min praxisgenomgång inte på något sätt är avsedd att vara en ny 'Holger Wiklund'. Mitt urval av avgöranden värda att referera är helt egensinnigt och mycket förbigås med tystnad. Å andra sidan har jag till skillnad från min rese till föregångare lagt större vikt vid 'frikännanden'. Sådana förbigick Holger Wiklund nästan helt. Men hans överblick och hans internationella utblick var enastående och hans betydelse när det gällde att lägga grunden för samfundets etiska verksamhet kan inte överskattas.

Vid min genomgång har jag tyckt mig finna att nämndens avgöranden blivit mera begripliga över tiden. Jag vill gärna passa på att här framhålla den förre hovrättspresidenten Ove Lindhs betydelse i den delen. Ove gick under många år med liv och lust in för verksamheten i nämnden och drev ivrigt tanken att man skulle kunna förstå vad nämnden menade - en tanke som tidigare inte varit särskilt framträdande.

Jag hoppas att min genomgång skall bli till någon nytta. Den visade sig mot slutet - till skillnad mot verksamheten i nämnden som aldrig kändes tråkig eller betungande - bli rätt seg och jag är glad när den nu är över och jag har sett det första exemplaret av boken. Glad är också min tålmodiga hustru, som inte längre behöver acceptera att jag hänvisar till etikens primat när hushållsnära tjänster bringas på tal."

Claes Peyron, advokat

Mentorprojektets första träff hölls i oktober 2010.

Nytt mentorprojekt ska öka intresset för humanjuridik

Under hösten 2010 fick en grupp biträdande jurister och unga advokater vid humanjuridiska advokatbyråer varsin erfaren mentor.

Mentorprojektet syftar ytterst till att stärka deltagarna i yrkesrollen och att öka motivationen för deltagarna att för framtiden vilja driva humanjuridisk advokatverksamhet.

24 biträdande jurister och unga advokater, och lika många erfarna advokater, medverkar i det första mentorprogrammet för humanjurister, som pågår under hösten 2010 och våren 2011. Programmet är ett pilotprojekt och kommer att utvärderas noga. Det startade med en första träff för alla mentorer och adepter på Advokatsamfundet den 25 oktober 2010.

Totalt tre träffar med alla adepter och mentorer är inplanerade under pilotprojektet. I övrigt avgör mentorn i samråd med adepten den närmare utformningen av programmet.

Mentorprogrammet syftar till att ge biträdande jurister och yngre advokater ökad kunskap om att driva advokatverksamhet inom humanjuridikens område och även fokusera på de särskilda frågor som är förknippade med yrkesrollen som advokat. Målet med projektet är att öka motivationen för deltagarna att för framtiden vilja driva humanjuridisk advokatverksamhet.

Ansvarig för mentorprogrammet är chefsjuristen Maria Billing. ■

JK överklagade få beslut

Statistik från Justitiekanslern visade att myndigheten överklagade domstolarnas beslut om ersättningar till försvarare och andra rättsliga biträden i mycket få fall. JK tog del av 1 898 domar och beslut om rättshjälp under 2009, men överklagade besluten i blott 44 fall. Och endast sju av de beslut som JK överklagade avsåg ersättning till rättsliga biträden.

I en kommentar till tidskriften Advokaten sa justitiekansler Anna Skarhed:

– Att JK överklagar så få ärenden är glädjande. Det visar att både advokater och domstolar i allt väsentligt sköter sig mycket väl. Det är dock viktigt att betona att kostnadsräkningar alltid måste utformas så att det går att göra en bedömning av arbetsinsatsen i målet och skäligheten i yrkandet.

När JK år 2005 tog över uppgiften att granska rättsbiträdenas kostnadsräkningar från Domstolsverket ökade först antalet överklagade ersättningsbeslut kraftigt.

Advokathot ett försummat problem

Många advokater möter hot och våld i sin yrkesutövning. Det visade en undersökning genomförd av tidskriften Advokaten. Drygt 680 advokater svarade på den enkät som sändes ut. Av dem har 35 procent blivit hotade en eller flera gånger i anslutning till sitt arbete. Bland advokater huvudsakligen verksamma inom familjerätten är siffran 50 procent. 44 procent av brottmålsadvokaterna säger sig ha upplevt hot. Men även affärsadvokaterna upplever hot i sitt arbete: 20 procent av dem anger att de hotats en eller flera gånger. Läs mer i Advokaten nr 8 2010.

Bolagsjurist har inte advokatsekretess

Kommunikation med bolagsjurister omfattas inte av EU:s sekretesskydd för advokater, även om bolagsjuristen är ledamot av sitt lands advokatorganisation. Det fastslog EU-domstolen i september med sin dom i det så kallade Akzo Nobel-målet.

Akzo Nobel-målet har sin grund i EU-kommissionens utredning av en misstänkt kartell i början av 2000-talet. Under en undersökning av företaget Akzo Nobels lokaler i Storbritannien lät kommissionen kopiera e-post som utväxlats mellan vd och en bolagsjurist. Bolagsjuristen var ledamot av Nederländernas advokatsamfund, och åberopade advokatsekretess.

Enligt EU-domstolen vilar advokatens särskilda privilegier, däribland tystnadsplikten, på två grunder: klientens rätt till försvar och advokatens särskilda oberoende ställning i rättsväsendet. Domstolen fastslår i sin dom att bolagsjurister, som anställda av företag, inte kan hävda något sådant oberoende, och därför inte heller omfattas av advokatsekretessen.

Advokatsamfundets uppdrag

Advokatsamfundet medverkade under 2010 i en rad utredningar, nämnder och kommittéer med mera på det rättsliga området i Sverige.

Domarnämnden
Ledamot: Anne Ramberg
Ersättare för ledamot: Maria Billing
Rättshjälpsnämnden
Ledamöter: Olof Rehman, Birgitta W Sabelström, Sofia Möller, Anna Ling, Ewa Lilliesköld, Lennart Wiklund, Catharina Tholin, Kristina Busch
Revisorsnämndens tillsynsnämnd
Ledamot: Rune Brännström
Ersättare: Annika Boström
Etiska rådet vid Rikspolisstyrelsen
Ledamot: Anne Ramberg
Försvarsunderrättelsedomstolen
Integritetsskyddsombud: Tobias Fälth, Ghita Hadding-Wiberg, Ewa Lilliesköld

Ekobrottsmyndighetens insynsråd
Ledamot: Anne Ramberg
Domstolsverkets insynsråd
Ledamot: Maria Billing
Översyn av den psykiatriska tvångsvårdslagen
Expert: Bengt Ivarsson
Förändrade regler för undersökningsbegränsning i brottmål
Expert: Thomas Olsson
Pressens opinionsnämnd
Ledamöter: Per Stadig, Claes Lundblad
Utredningen om en översyn av brottsskadelagen
Expert: Sophie Palmgren Paulsson

Utredning om en lag om domstolar och domare
Expert: Maria Billing
Utredningen om hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller annars samhällsfarlig brottslighet
Expert: Anne Ramberg
Utredningen om förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet
Expert: Anne Ramberg
Polismetodutredningen
Expert: Tomas Nilsson
Utredningen om en översyn av kriminaliseringen av penningtvätt
Expert: Johan Sangborn
Utredningen om utvärdering av fridskränkningsbrotten m.m.
Expert: Ghita Hadding-Wiberg
Utredningen stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap
Expert: Kenneth Lewis

Genomförande av EG:s direktiv om återvändande samt frågor om förvar
Expert: Anna Björklund
Översyn av vissa frågor om upphovsrätt
Expert: Karin Cederlund
Ny förvaltningslag
Expert: Anne Ramberg
Insynsutredningen
Expert: Tomas Nilsson
Stockholms universitets styrelse
Ledamot: Anne Ramberg
Europadomstolen (nominering av kandidater för val som ersättare för den ordinarie ledamoten)
Ersättare: Anne Ramberg
Föreningen för lagstiftningslära, styrelsen
Ledamot: Anne Ramberg
Säkerhetspolisens referensgrupp
Ledamot: Anne Ramberg

Juridiken alltmer gränsöverskridande

I likhet med de senaste åren var 2010 ett mycket händelserikt år i fråga om Advokatsamfundets internationella arbete. Skälet till samfundets internationella engagemang är att arbetet är av stor betydelse och vikt för såväl våra ledamöter som för samfundet som organisation.

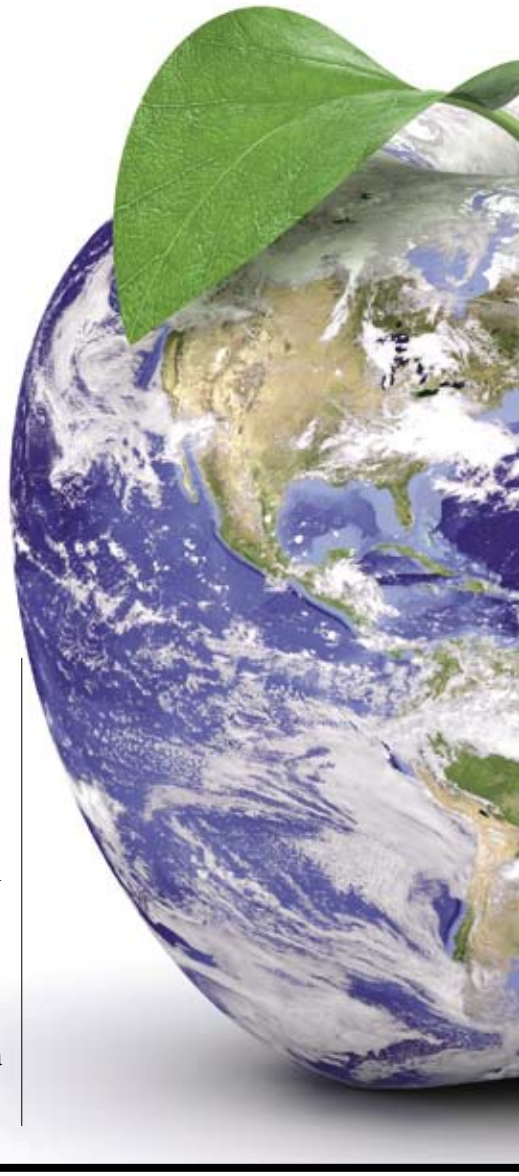

Johan Sangborn, stf chefsjurist och ansvarig för internationella frågor

För att kunna påverka ramarna för och regleringen av advokaternas vardagliga verksamhet nationellt krävs ett internationellt engagemang och kontaktnät. Advokatsamfundet har därför under de senaste åren bedrivit ett omfattande internationellt arbete.

Det finns många skäl för ett kraftfullt internationellt engagemang och omfattande arbete. Inte minst sedan vårt medlemskap i EU har det stått klart att juridiken blir allt mer gränsöverskridande och internationaliserad. Vi har i dag vant oss vid att EU- och Europarådsinstitutionerna är upphovsmän till mycket av den lagstiftning som sedermera styr våra liv på olika sätt. Sedan den 11 september 2001 har vi dessutom sett en oförtruten internationell kamp mot terrorism och annan grov brottslighet där effektiviteten av brottsbekämpningen tyvärr ofta överskuggar kraven på rättssäkerhet och rätten till en rättvis rättegång. Vidare har vi numera en väl fungerande gemensam europeisk inre tjänstemarknad, med en ökad rörlighet för såväl varor, tjänster och tjänsteutövare (även advokater). Denna ökade rörlighet har också fört med sig krav på ökad effektivitet och konkurrens bland de juridiska tjänsteutövarna, något som i sin tur har aktualiserat frågan om advokatkårens självreglering och oberoende gentemot statsmakterna.

Allt viktigare arbete

I ljuset av denna utveckling har också samarbetet med andra advokatorganisationer liksom internationella

Viktigaste händelserna inom de internationella organisationerna 2010

CCBE

- Fortsatt arbete för processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade. Arbetet fokuseras nu på rätten till försvarare och rätten att kommunicera med anhöriga med flera under frihetsberövande.
- Framtagande av CCBE-rekommendationer i fråga om rättshjälp.
- En översyn av etableringsdirektivet inleddes.
- Arbete för att säkerställa rättssäkerheten kring KOM:s förslag om en europeisk utredningsorder (European Investigation Order).
- En särskild arbetsgrupp tillsattes för framtagande av etiska regler för advokater som verkar som skiljemän och som ombud i skiljeförfarande (Mats Bendrik svensk expert).
- Uppföljning och bevakning av tilllämpningen av tredje penningtvättsdirektivet.
- CCBE Human Rights Award delades ut.

www.ccbe.eu

IBA

- Centrala frågor för IBA, International Bar Association, under 2010 har framför allt varit frågor om rättssäkerhet (rule of law), mänskliga rättigheter och andra rättighetsfrågor, rättsväsendets och advokaternas självständiga ställning, yrkesintressefrågor samt utbildningsfrågor. Ett stort arbete som slutförts under året har varit framtagandet av kommentarer till IBA:s internationellt tillämpliga etiska regler för advokater, vilka beslutades 2006 (Commentary on IBA International Principles on Conduct for the Legal Profession).
- IBA:s årskonferens hölls i Vancouver, Kanada, den 3–8 oktober 2010. Under konferensen hölls seminarier, diskussioner och föredrag i frågor rörande allt från rättsstatliga grundvärden, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter till yrkesintressen och materiell rätt inom vitt skilda rättsområden. Såsom skett sedan 2006 hölls det under konferensens sista dag ett särskilt rättssäkerhetssymposium. Förutom en prisceremoni kring utdelandet av IBA Human Rights Award, diskuterades detta år särskilt hur USA och Kanada ser på rättsstatliga frågor och mänskliga rättigheter. Ofrånkomligt koncentrerades diskussionen kring lagstiftningsåtgärder efter den 11 september och hanteringen

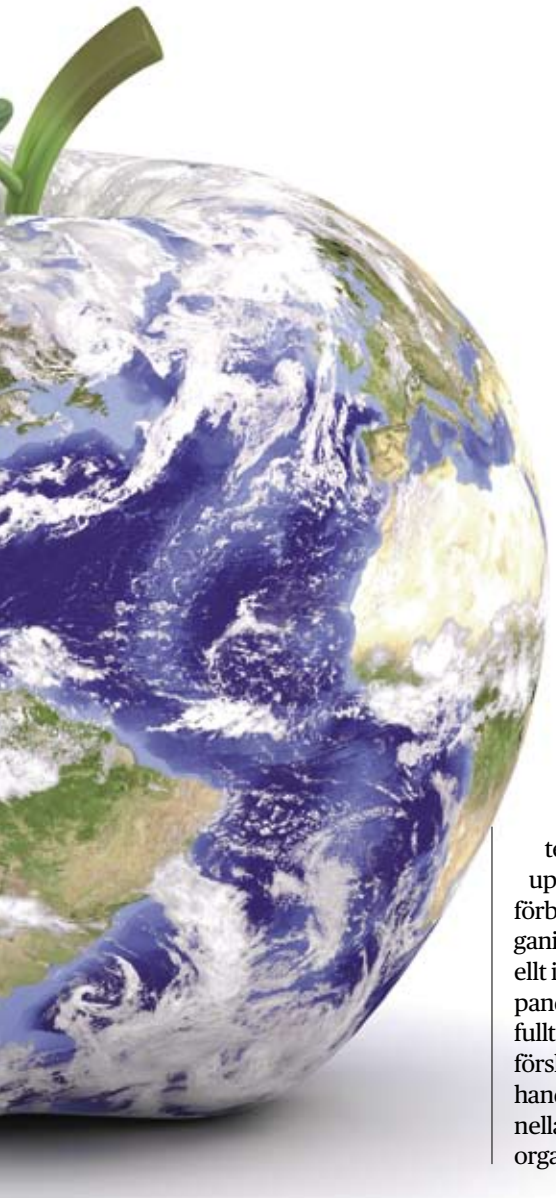

av fångar, bland annat i Guantanamo, Kuba.

➜ Anne Ramberg var fortsatt ledamot i Human Rights Institute (IBA-HRI) samt Co-Chair i IBA:s Rule of Law Action Group, som är IBA:s särskilda organ för rättssäkerhetsfrågor som verkar för direkta förbättringar i fråga om grundläggande rättigheter i specifika avseenden på särskilt utsedda platser/länder.

www.ibanet.org

CEEBA

CEEBA, Chief Executives of European Bar Associations, är en sammanslutning bestående av generalsekreterare i europeiska advokatorganisationer. I organisationen ingår företrädare för ett tjugotal advokatorganisationer samt CCBE:s generalsekreterare i CEEBA. Det 51:a CEEBA-mötet arrangerades av det tjeckiska advokatsamfundet och hölls i Prag. CEEBA:s ordförandeskap, som sedan hösten 2005 innehafts av Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg, axlades i Prag detta år för första gången av Desmond Hudson, Chief Executive Officer, Law Society of England and Wales.

sammanslutningar av advokatorganisationer kommit att bli en allt större och viktigare del av Advokatsamfundets arbete. Ett utökat utbyte av juridiska tjänster och en allt öppnare tjänstemarknad inte bara inom Europeiska unionen, gör att det är nödvändigt att aktivt delta i den internationella verksamheten och i det internationella samarbetet. Det är också av stor betydelse för framgången i det internationella arbetet att det upprättas och vidmakthålls goda förbindelser med andra advokatorganisationer världen över och speciellt i Europa. Ett sådant kontaktskapande arbete är särskilt betydelsefullt om man vill kunna påverka förslag, ställningstaganden och förhandlingspositioner i de internationella sammanslutningar av advokatorganisationer som har bäst

”En väl fungerande inre tjänstemarknad aktualiserar frågan om advokatkårens självreglering och oberoende gentemot statsmakterna.”

förutsättningar att med framgång föra fram advokatkårens yrkesintressen och kärnvärden för de stora makthavande institutionerna inom framför allt Europeiska unionen och Europarådet. Av detta skäl har Sveriges advokatsamfund intagit en mycket aktiv roll i framför allt den europeiska advokatorganisationen CCBE och den internationella advokatorganisationen IBA (se något om de vikti- »

Ilac

Ilac, International legal assistance consortium, arbetar sedan flera år tillbaka på Haiti. Den förödande jordbävning som drabbade landet i januari gjorde att arbetet fick intensifieras. En av Ilac:s medarbetare i Haiti, en lokal advokat verksam inom rättshjälpsprogrammet, dödades dessutom i jordbävningen. I juni arrangerade Ilac tillsammans med Union Internationale des Avocats en konferens i Paris för att samordna stödet till Haitis rättssystem.

Ilac har under 2010 också arbetat med att utbilda rättegångsreportrar i Liberia.

Nordiskt samarbete

Förutom samarbetet på internationell och europeisk nivå pågår sedan länge ett nära, gott och fruktsamt samarbete mellan de nordiska advokatorganisationerna.

AIJA

Förutom de nämnda organisationerna är Sveriges advokatsamfund medlem i Association Internationale des Jeunes Avocats (AIJA), som är en organisation för yngre advokater.

www.aija.org

gare händelserna inom dessa organisationer nedan).

Advokatsamfundet bedriver även internationellt arbete på hemmaplan, bland annat genom samarbete med Justitiedepartementet. Sveriges advokatsamfund är till exempel sedan 2006 medlem i det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område (European Judicial Network, EJN). Detta nätverk består av de nationella ministerierna och de myndigheter som i varje medlemsland inom den europeiska unionen ansvarar för det rättsliga samarbetet på privaträttens område. Genom arbetet kan Advokatsamfundet och dess medlemmar få del av den information och de internationella kontaktytor som nätverket tillhandahåller och nätverket kan få del av den svenska advokatkårens uppfattning om kommande och erfarenhet av antagen gemenskapslagstiftning. Först under det gångna året har detta nätverk öppnats upp även för övriga europeiska advokatorganisationer. Advokatsamfundet ingår också sedan 2007 i Justitiedepartementets samordningsgrupp för straffrättsligt samarbete, vilket möjliggör för samfundet att på ett tidigt stadium ta del av och lämna synpunkter på även den straffrättsliga lagstiftningen både nationellt och inom Europeiska unionen.

”Under en lång tid har en effektiv brottsbekämpning prioriterats, på bekostnad av enskildas mänskliga rättigheter.

Många besök

Det gångna året har även präglats av en stor mängd internationella besök. Advokatsamfundet har tagit emot delegationer från de europeiska institutionerna, liksom företrädare för advokatorganisationer och rättsväsendet från länder i hela världen. Vid dessa besök har allt ifrån samfundets syn på europeisk gemenskapslagstiftning till advokatuniversella kärnfrågor som rättssäkerhet och grundläggande rättigheter för den enskilde individen diskuterats.

På det europeiska planet har arbetet präglats mycket av processen med att påbörja arbetet för att genomföra det så kallade Stockholmsprogrammet, det vill säga EU:s programförklaring om vad som ska prioriteras på det rättsliga området inom unionen de närmaste fem åren (2010–2014). Advokatsamfundet har här, såväl på hemmaplan som genom den europeiska advokatorganisationen CCBE, särskilt stött arbetet för att säkerställa en bättre balans mellan en effektiv brottsbekämpning och upprätthållandet av grundläggande individuella fri- och rättigheter samt rättssäkerhet. Under en lång tid har en effektiv brottsbekämpning prioriterats, på bekostnad av enskildas mänskliga rättigheter. Rättssäkerhetsfrågorna är därför de absolut viktigaste frågorna för Europas medborgare för framtiden.

Förutom arbetet med att ta fram remissyttranden och andra policydokument rörande olika typer av europeiska lagstiftningsinstrument, har några av förslagen till genomförande av EU-initierad lagstiftning varit föremål för Advokatsamfundets särskilda uppmärksamhet under 2010. Det rör sig framför allt om genomförandet av Stockholmsprogrammet, vissa straffprocessuella instrument samt annan lagstiftning som rör rättssäkerhetsfrågor. ■

”Det finns en tyngd i vad CCBE säger”

Mats Bendrik är sedan hösten 2009 chef för den svenska delegationen vid CCBE. Här ger han sin syn på CCBE:s viktigaste framsteg och utmaningar.

➜ Vilken anser du är CCBE:s viktigaste insats under 2010?

– En sak som pågått ett antal år men som gav resultat under 2010 är arbetet för att få ett separat generaldirektorat för rättsliga frågor i EU-kommissionen. Förändringen visar att EU lägger stor vikt vid rättsfrågor. Kommissionären Viviane Reding har också visat att hon är intresserad av en dialog med CCBE, och har ett stort engagemang för våra viktiga frågor, som rättssäkerhet, processuella rättigheter för misstänkta och utbildning för advokater. CCBE har också lagt fram ett brett program för rättshjälp, som medlemsstaterna tycks ha tagit till sig.

➜ Hur mycket kan CCBE påverka inom EU?

– Det finns en tyngd i vad CCBE säger. Vi företräder ju en miljon advokater i 31 medlemsstater och 11 stater med observatörsstatus. CCBE har en pågående dialog med EU-kommissionen och Europarådet. Arbetet handlar dels om frågor som har betydelse för advokaterna, men CCBE är också remissorgan i viktiga lagstiftningsärenden, som nu i diskussionerna om en enhetlig europeisk avtalslag.

Mats Bendrik

➜ Vilka är de viktigaste frågorna för detta år?

– Vi har ständigt många frågor på agendan, men det handlar mycket om att upprätthålla advokatens roll och respekten för advokatyrket. Det finns ju en tendens hos politiker i Europa att luckra upp advokatens ställning, som märks till exempel i penningtvätts- och tjänstedirektiven. En annan viktig sak är advokaternas speciella professionella privilegier, som till exempel tystnadsplikten. De måste upprätthållas för att garantera mänskliga rättigheter och rättstillgänglighet. Själv medverkar jag i en arbetsgrupp som ska ta fram etiska regler för advokater i skiljeförfaranden. ■

Navi Pillay stolt pristagare

Liksom fjolårets pristagare kommer Navi Pillay från Sydafrika.

FN:s kommissionär för mänskliga rättigheter, den sydafrikanska juristen Navi Pillay, fick det andra Stockholm Human Rights Award.

International Bar Association (IBA), International Legal Assistance Consortium (Ilac) och Sveriges advokatsamfund, som står bakom priset, skrev följande i sin motivering: ”Navi Pillay får priset för sitt livslånga arbete för att främja rättsstatens principer och mänskliga rättigheter, och för sin roll i utvecklandet av en banbrytande rättspraxis för att våldtäkter ska bedömas som folkmord.”

Tacksam för priset

Vid prisceremonin på Advokatsamfundet den 30 november deltog drygt 70 inbjudna gäster från bland annat diplomatkåren, domstolarna, advokatkåren och universiteten.

– Jag är stolt och tacksam över att motta 2010 års Stockholm Human Rights Award, och jag accepterar priset också för alla mina kolleger på kommissionärens sekretariat. Deras arbete för mänskliga rättigheter gör mig stolt varje dag, sa Navanethem (Navi) Pillay.

Priset delades ut av Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg. Hon lyfte i sitt anförande fram några exempel på de brott mot mänskliga rättigheter som i dag begås runt om i världen.

– Mänskliga rättigheter behöver ständigt uppmärksammas och kraftfullt försvaras, sa Anne Ramberg.

I sin föreläsning fokuserade Navi Pillay på sina och kommissionärens sekretariats uppgifter och arbetssätt. Fortfarande finns många hinder i vägen för att de mänskliga rättigheterna ska förverkligas för alla jordens invånare, konstaterade Pillay. I talet lyfte hon bland annat fram diskriminering och konflikter som stora hinder mot att människor ska kunna åtnjuta sina rättigheter. Fattigdom är enligt Navi Pillay ett annat stort hinder.

Två vinnare från Sydafrika

Christian Åhlund, generalsekreterare för Ilac, påpekade att det inte är en slump att såväl den första som den andra mottagaren av Stockholm Human Rights Award kommer från Sydafrika.

– Apartheidtiden och frihetskampen i Sydafrika skapade som bieffekt en högt kvalificerad juristkår, sa han, och beskrev Navi Pillay som ett utmärkt exempel på denna grupp jurister, av vilka många fick höga ämbeten efter apartheids fall.

IBA:s ordförande Fernando Peláez-Pier avslutade prisceremonin med att konstatera att det var en enastående värdig mottagare av Stockholm Human Rights Award som firades. Han beskrev Navi Pillay som en jurist som tjänat rättsstaten och mänskliga rättigheter hela sitt liv. ■

”Jag är stolt och tacksam över att motta 2010 års Stockholm Human Rights Award, och jag accepterar priset också för alla mina kolleger på kommissionärens sekretariat.”

Stockholm Human Rights Award

Stockholm Human Rights Award delades ut första gången 2009 till den sydafrikanske domaren Richard Goldstone. Priset ska utdelas årligen till en person eller en organisation som har gjort banbrytande insatser för att främja rättsstatens principer och mänskliga rättigheter.

Navi Pillay, som kommer från Sydafrika, var den första kvinnan att öppna ett advokatkontor i sin hemprovins Natal år 1967. Hon företrädde anti-apartheidaktivister, avslöjade tortyr och såg till att fångarna på Robben Island fick sina grundläggande rättigheter tillgodosedda. Efter apartheids avskaffande utsågs Navi Pillay år 1995 till domare i High Court of South Africa. Samma år utnämndes hon även till domare i FN-tribunalen för Rwanda, där hon arbetade i åtta år. De fyra sista åren var hon tribunalens ordförande. År 2003 utsågs hon till domare i den internationella brottmålsdomstolen ICC. År 2008 utnämndes Navi Pillay till FN:s kommissionär för mänskliga rättigheter.

Dubbelt så många på advokatkurser

Jonas Olbe, utbildningsansvarig

Ylva Frimodig, kursadministratör

Maria Staiger Olsson, kursadministratör

Den nya regeln med krav på minst tre års juridisk erfarenhet (tidigare fem år) för inträde i Advokatsamfundet, som började gälla den 1 januari 2011, hade mycket tydliga effekter på årets advokatkurser och advokatexamen.

Advokatkurserna (delkurs 1-3) hade nästan dubbelt så många deltagare som året innan: 1 874 (965 kvinnor och 909 män) jämfört med 1 050 (508 kvinnor och 542 män) under 2009.

Tre delkurser

Advokatsamfundets obligatoriska advokatutbildning är uppdelad på tre delkurser på vardera två och en halv dag. Delkurs 1 behandlar advokatyrkets kärnvärden och advokatetik i ljuset av Advokatsamfundets Vägledande regler om god advokatsed. Delkurs 2 är uppdelad i Förhandlingsträning, Förhandling i domstol samt Mediehantering. Delkurs 3 behandlar Konstitutionell rätt och advokatens roll i rättssamhället, Riskhantering, rådgivaransvaret och advokatförsäkringar, samt Yrkesfrågor och penningtvättsregleringen. Därtill ingår kvällsföreläsningar om Försvarsadvokatens uppdrag, Kulturell förståelse, Retorik samt Inköp av advokattjänster.

De tre advokatkurserna leder fram till en muntlig examen som framför allt prövar examinandens förmåga att hantera olika rådgivningssituationer och advokatetiska frågor. Även antalet examinander ökade markant under året: 456 personer (218 kvinnor och 238 män) gick upp på examen jämfört med 263 (135 kvinnor och 128 män) året innan. Av dessa 456 underkändes 60 personer (27 kvinnor och 33 män). Ett överklagande av underkänd examen behandlades av Advokatsamfundets utbildningsnämnd, men utan att bedömningen ändrades.

Fortbildning

Advokatsamfundet genomförde nästan 60 fortbildningskurser, seminarier och konferenser - varav 25 kostnadsfria - med sammanlagt nära 1 400 deltagare. De flesta kurserna genomfördes i Advokatsamfundets egen hörsal, inrymd i det Tryggerska husets ombyggda garage. Under året var det premiär för Advokatsamfundets ledarskapsprogram. Programmet syftar till att stärka nyblivna chefer på advokatbyrå i sin ledarroll och i förlängningen lyfta ledarskapet inom advokatkåren. En särskild satsning gjordes också på temat En mer rättssäker asylprocess. På två mycket välbesökta seminarier föreläste advokater, domare samt företrädare för Justitiedepartementet och Migrationsverket.

Kostnadsfria kurser

Advokatsamfundet fortsatte under året satsningen på kostnadsfria kurser inom advokatetik, stresshantering och penningtvättslagen. Sammanlagt genomfördes 25 kostnadsfria kurser i Stockholm, Göteborg och Malmö. ■

Allt fler mejlar Juridiska biblioteket

Många besökare uppskattar den lugna miljö som finns på Juridiska biblioteket i Advokatsamfundets lokaler på Djurgården i Stockholm.

Information om bibliotekets tjänster och informationsresurser finns på *www.juridiska-biblioteket.se*

Den ganska blygsamma besöksfrekvensen uppvägs av många mejl- och telefonförfrågningar. Tillgången till elektroniska tjänster och internetresurser gör det inte längre nödvändigt att alltid fysiskt besöka biblioteket.

Tillgång till rättsdatabaser

Biblioteket är ett juridiskt fackbibliotek med cirka 60 000 volymer svensk och utländsk litteratur - böcker, tidskrifter, en stor samling offentligt tryck och tillgång till svenska och utländska rättsdatabaser, bland annat den omfattande engelskspråkiga databasen Westlaw International.

Tyngdpunkten i samlingarna ligger på svensk och nordisk juridik. I stort sett all ny svensk juridik köps in och det är även den litteraturen som lånas mest.

Har öppet dagligen

Internationell process- och skiljedomsrätt och mänskliga rättigheter är ytterligare två områden biblioteket satsar extra på. Det basbestånd som byggts upp inom området internationell skiljedomsrätt under året är uppskattat och efterfrågat.

Biblioteket har öppet dagligen för alla med juristexamen och för juridikstuderande. Under året har drygt 700 personer besökt biblioteket som ligger i Advokatsamfundets lokaler. Advokater, biträdande jurister och studenter verksamma i Stockholm tillhör den största besöksgruppen men även jurister utanför Stockholm utnyttjar bibliotekets service. ■

Stiftelsens styrelse

Biblioteket grundades 1935 och är sedan 1963 en stiftelse som enligt stadgarna har till ändamål att genom sin verksamhet främja rättsvetenskaplig forskning. Styrelsen hade under året följande sammansättning: Gertrud Lennander, ordförande, Johnny Herre, Göran Lambertz, Anna-Karin Lundin, Anne Ramberg.

Tidskriften Advokaten – webbredaktion och information består av:
Magnus Andersson, webbansvarig och journalist, Tom Knutson, chefredaktör och informationsansvarig, samt Ulrika Brandberg, journalist och webbredaktör.

Tidskriften Advokaten 2010

Advokatens redaktion/samfundets informationsavdelning
Här görs och leds arbetet med att producera, driva och utveckla:
- Tidskriften Advokaten
- Samfundets och tidskriftens webbplatser
- Cirkulär och andra utskick till samfundets ledamöter
- Pressmeddelanden
- Bokproduktioner
- Advokatsamfundets verksamhetsberättelse
- Riktade tematidningar och bilagor
- Broschyrer och informationsblad

Redaktionsråd
Anne Ramberg, Tom Knutson, André Andersson, Mia Edwall Insulander, Rikard Wikström, Ulrika Brandberg, Magnus Andersson

Starkt år för Advokaten

2010 blev ett gott år för tidskriften Advokaten. Annonsförsäljningen var stark vilket gjorde att redaktionen kunde göra större tidningar än tidigare år.

Sidantalet var för inte allt för länge sedan runt 30. Numera görs ofta utgåvor med över 50 sidor. Under året innehöll Advokaten flera artiklar, såväl ledare, nyhetsartiklar som teman, vilka skapade debatt i andra medier och väckte medialt intresse för advokatkåren. Det var även bra fart på flödet med debattinlägg till redaktionen från både advokater och andra engagerade personer i Rättssverige.

Advokatsamfundets verksamhetsberättelse skickades ut rekordtidigt, som en bilaga i Advokaten nummer två. Utseende och innehåll renodlades med nytt format. Mottagandet blev mycket lyckat, både från samfundets ledamöter och andra intresserade.

Tar sig igenom bruset

Under året var redaktionen involverad i produktionen av boken ”Advokatetik - En praxisgenomgång ” av advokat Claes Peyron, mångårig ordförande i Advokatsamfundets disciplinnämnd.

Tidskriften Advokatens förmåga att ta sig igenom det mediala bruset är stark, och den fortsätter att vara samfundets viktigaste kanal för kommunikation med ledamöter och andra målgrupper, till exempel beslutsfattare och opinionsbildare. Förutom att tidskriften Advokaten blivit omfångsrikare så har den tryckta upplagan ökat från 8 100 till 8 400.

Advokatsamfundets webbplats är populär och hade 473 497 besök under 2010. Även Advokatens webbplats lockar och för den noterades 127 494 besök under 2010. ■

www

Tidigare nummer av Advokaten finns att läsa på *www.advokaten.se*

Årets samtliga gästkrönikörer

Göran Lambertz, justitieråd.
Maria Abrahamsson, riksdagskandidat (M).
Christian Åhlund, advokat, generalsekreterare för ILAC.
Jan Andersson, generaldirektör för Brå.
Thomas Bull, professor i konstitutionell rätt vid Uppsala universitet.
Tomas Ramberg, journalist och mottagare av Advokatsamfundets journalistpris 2010.
Barbro Thorblad, generaldirektör för Domstolsverket.
Tommy Möller, professor i statsvetenskap vid Stockholms universitet.
Nils Funcke, sekreterare i Yttrandefrihetskommittén och mottagare av Advokatsamfundets journalistpris 2008.

Avgifterna sänktes – och sänks ytterligare

2010 sänktes serviceersättningen med 1 200 kronor per advokat och biträdande jurist, från 10 000 kronor till 8 800 kronor. För 2011 har budgeterats och preliminärdebiterats en serviceersättning som är sänkt med ytterligare 500 kronor.

Jonas Hultgren, ekonomichef

2010 i sammanfattning

Sveriges advokatsamfund och dess dotterbolag Sveriges Advokaters Service AB, SASAB, omsatte under 2010 101,8 Mkr, en ökning med 1,6 Mkr eller 1,6 % jämfört med 2009. Årets resultat för Advokatsamfundet-koncernen blev nära 4,8 Mkr, en minskning med 2,1 Mkr jämfört med 2009.

Årsavgifter och serviceersättningar utgjorde 72,1 % (79,5 %), kursverksamhetens intäkter 22,9 % (17,3 %) och annonsintäkter från tidskriften Advokaten 2,2 % (2,1 %) av de totala intäkterna (föregående år inom parentes).

Kostnaderna exklusive finansiella och avskrivningar ökade under 2010 till 95,0 Mkr, en ökning med 5,2 Mkr eller 5,8 % jämfört med 2009.

Serviceersättningarna minskade 2010 med 6,7 Mkr jämfört med 2009 till följd av avgiftssänkning, se ”Avgifter” nedan.

Kursverksamhetens intäkter ökade under 2010 med 5,9 Mkr. Kursverksamheten har under 2010 ökat markant i omfattning. På grund av en kraftigt ökad efterfrågan på utbildningsplatser inom Advokatexamen har det givits totalt 59 kurstillfällen jämfört med 36 stycken 2009, en ökning med 23 kurstillfällen eller 64 %. Den ökade efterfrågan är kopplad till att praktikkravet för biträdande jurister, inför ansökan om inträde i Advokatsamfundet, som en EU-anpassning sänks från 2011 från fem till tre år.

Projekt

Renoverings- och förbättringsarbeten på fastigheten

Den under 2009 färdigställda hörsalen används flitigt i kursverksamheten samt för seminarier inom ramen för samfundets olika nätverk, utdelande av Stockholm Human Rights Award med mera. Detta ställer krav på ett ändamålsenligt cateringkök för luncher och middagar. Fastighetens cateringkök har därför renoverats och uppgraderats under 2010.

Avsättning till utbildning

SASAB gjorde i bokslutet 2009 en avsättning för kostnadsfria utbildningar om drygt 2,4 Mkr. Seminarier, finansierade med dessa medel, ges i skadeförebyggande syfte inom bland annat följande områden: Etik och god advokatsed, stresshantering och effektivitet i advokatyrket, kvalitetsarbete och drift av advokatbyrå, karriärutveckling samt lagen om penningtvätt. Under 2010 har förbrukats nära 0,8 Mkr av avsättningen. Med det goda resultatutfallet 2010 har ytterligare 1,5 Mkr avsatts till samma ändamål. Avsättningen för utbildning är därmed nära 3,2 Mkr per utgången av 2010. Medlen kommer i och med detta att räcka till och med 2014 med nuvarande omfattning av seminarieserier.

Avgifter

Årsavgiften till Sveriges advokatsamfund var 2010 oförändrat 4 400 kronor.

Mot bakgrund av det goda resultatutfallet 2009 och den solida ekonomin i stort sänktes serviceersättningen 2010 med 1 200 kronor per advokat och biträdande jurist, från 10 000 kronor till 8 800 kronor. För 2011 har budgeterats och preliminärdebiterats en serviceersättning som är ytterligare sänkt, med 500 kronor per advokat och biträdande jurist, från 8 800 kronor 2010 till 8 300 kronor 2011. Det är Advokatsamfundets fullmäktige som i juni beslutar om avgifternas storlek. Huvuddelen av serviceersättningen avser att täcka premierna i de obligatoriska försäkringarna. Resterande belopp av serviceersättningen täcker kostnader för hemsida, cirkulär med mera.

Kostnader för advokatförsäkringar

Premier för Advokatsamfundets obligatoriska ansvarsförsäkring och förmögenhetsbrottsförsäkring ingår i den serviceersättning som omfattar samtliga verksamma ledamöter och biträdande jurister.

Premien för åren 2009–2011 har avtalats till 7 000 kronor per ledamot, en sänkning med 2 800 kronor eller 29 % jämfört med premien 2008.

De obligatoriska försäkringarna kommer att upphandlas på nytt inför perioden 2012 –2014. ■

Fördelning kostnader 2010

- Personalkostnader
- Kontorskostnader
- Rese- och sammanträdeskostnader
- Kurskostnader
- Tidskriften
- Obligatoriska försäkringar
- Fastigheten
- Avsättning utbildning
- Övriga kostnader

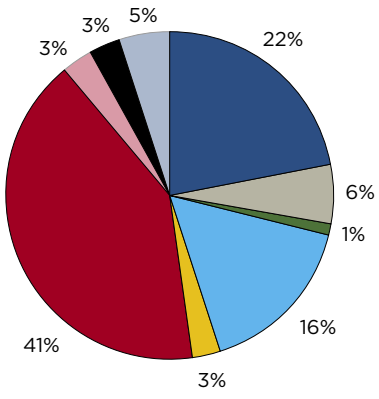

Fördelning intäkter 2010

- Årsavgifter
- Serviceersättningar
- Kursintäkter
- Tidskriften
- Övriga intäkter

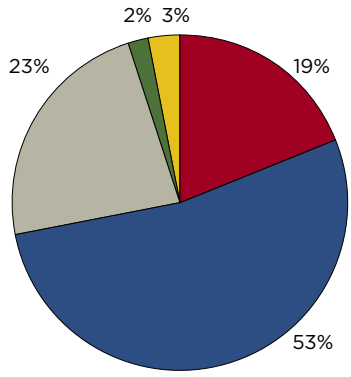

Förenklad årsredovisning för Sveriges advokatsamfund 2010

Fullständig årsredovisning kommer att distribueras till samtliga advokater och biträdande jurister senast den 15 mars 2011.
(Alla belopp i tkr)

Resultaträkning

	KONCERNEN		ADVOKATSAMFUNDET	
	2010-01-01–2010-12-31	*2009-01-01–2009-12-31*	*2010-01-01–2010-12-31*	*2009-01-01–2009-12-31*
Intäkter	**101 767**	**100 154**	**24 674**	**22 209**
Externa kostnader	71 837	67 570	9 666	11 163
Personalkostnader	21 630	19 734	12 251	10 083
Avskrivningar	1 007	988	649	649
Avsättning utbildning	1500	2424	–	–
Summa rörelsens kostnader	**95 974**	**90 716**	**22 566**	**21 895**
Rörelseresultat	**5 793**	**9 438**	**2 108**	**314**
Finansiella poster	54	–40	33	24
Skatt	–1 049	–2 501	0	–118
Årets resultat	**4 798**	**6 897**	**2 141**	**220**

Balansräkning

	KONCERNEN		ADVOKATSAMFUNDET	
	2010-12-31	*2009-12-31*	*2010-12-31*	*2009-12-31*
Tillgångar				
Anläggningstillgångar	20 868	21 771	18 758	19 407
Omsättningstillgångar	37 664	28 662	5 024	10 381
Summa tillgångar	**58 532**	**50 433**	**23 782**	**29 788**
Eget kapital och skulder				
Eget kapital				
Bundet eget kapital	5 367	4 819	5 408	5 408
Balanserad vinst	32 504	26 155	11 594	11 374
Årets resultat	4 798	6 897	2 141	220
Summa eget kapital	**42 669**	**37 871**	**19 143**	**17 002**
Avsättningar	4 873	3 947	–	–
Kortfristiga skulder	10 990	8 615	4 639	12 786
Summa eget kapital och skulder	**58 532**	**50 433**	**23 782**	**29 788**
Ställda säkerheter	inga	inga	inga	inga
Ansvarsförbindelser	inga	inga	inga	inga

Förslag till disposition av organisationens resultat

Styrelsen och generalsekreteraren föreslår att

årets resultat	2141
jämte balanserade vinstmedel	11594
tillhopa	13735

balanseras i ny räkning.

Av koncernens fria egna kapital 37 302 föreslås 0 tkr bli överfört till bundna reserver.

Vägledande uttalanden från 2010

Vägledande uttalanden är Advokatsamfundets styrelses vägledning i vad som är god advokatsed. Styrelsen gör uttalanden i frågor som är principiellt viktiga för advokatkåren.

Vägledande uttalande angående advokats skyldighet att öppna klientmedelskonto i klientens namn och att avsätta klientmedel på räntebärande konto.

1

Enligt 8 kap. 4 § tredje stycket rättegångsbalken är en advokat skyldig att hålla sina huvudmäns pengar och andra tillgångar avskilda från det som tillhör honom själv. I 35 § första och andra stycket Stadgarna för Sveriges advokatsamfund anges att det åligger ledamot att hålla penningmedel och andra tillgångar, som tillhöra hans huvudmän, skilda från vad honom tillhör och att styrelsen äger utfärda närmare föreskrifter om bl.a. ledamöternas förvaltning av medel och andra tillgångar.

Av 1 § fjärde stycket Bokföringsreglementet framgår att med klientmedelskonto förstås bank- eller girokonto, som utom i de fall då lag så föreskriver, är öppnat i klientens namn då detta med hänsyn till beloppets storlek, tiden för förvaltningen eller omständigheterna i övrigt måste anses lämpligt. Klientmedelskonto får i annat fall öppnas i advokatens eller advokatbyråns namn, om kontots beteckning tydligt visar att på kontot innestående medel utgöra klientmedel.

Enligt 3 § Bokföringsreglementet får på klientmedelskonto, om kontot har öppnats i advokatens eller advokatbyråns namn, innestå medel tillhöriga en eller flera klienter.

Styrelsen för Sveriges advokatsamfund har vid sitt sammanträde den 3 december 2010 antagit följande vägledande uttalande.

Utgångspunkten är att advokat enligt god advokatsed har att sätta av klientmedel på konto öppnat i klientens namn, att kontot om möjligt ska vara räntebärande och att räntan i sådant fall ska tillfalla klienten. Avsättning av klientmedel på räntebärande konto öppnat i klientens namn är dock inte nödvändigt om tiden för förvaltningen är mycket kort eller det rör sig om ett ringa belopp.

Cirkulär nr 26/2010

Vägledande uttalande angående skyldighet för advokat att vid antagande av uppdrag från klient, som är näringsidkare i annat EU-land, informera klienten om att det föreligger en laglig skyldighet för advokat att till Skatteverket ange klientens VAT-nummer i periodisk sammanställning för vissa tjänster som advokat säljer momsfritt till andra länder inom EU:s momsområde.

2

Från och med den 1 januari 2010 gäller nya bestämmelser för bland annat beskattning av tjänster vid utrikeshandel och periodisk sammanställning för tjänster varje kvartal.

Ändringarna i mervärdesskattelagen och skattebetalningslagen är föranledda av rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet) samt bland annat också rådets direktiv 2008/8/EG av den 12 februari 2008 om ändring av direktiv 2006/112/EG med avseende på platsen för tillhandahållande av tjänster.

Lagändringarna innebär att värdet av sålda tjänster ska redovisas i en periodisk sammanställning under förutsättning att köparen är registrerad för mervärdesskatt i ett annat EU-land, och därmed har ett momsregistreringsnummer (VAT-nummer), samt att tjänsterna är skattepliktiga i det andra EU-landet. I sammanställningen ska bland annat anges köparens (klientens) VAT-nummer, vilket är ett för köparen unikt nummer och som därmed innebär att klientens identitet kan komma att röjas.

Ändringarna finns redovisade i prop. 2009/10:15 Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för tjänster, återbetalning till utländska företagare och periodisk sammanställning. Regleringen innebär att advokat i lag åläggs att utlämna uppgifter som omfattas av advokats tystnadsplikt.

Styrelsen för Sveriges advokatsamfund har vid sitt sammanträde den 15 oktober 2010 antagit följande vägledande uttalande.

Det åligger advokat att vid antagande av uppdrag från klient, som är näringsidkare i annat EU-land, informera denne om advokats skyldighet att uppge klientens VAT-nummer i periodisk sammanställning för vissa tjänster som advokaten säljer momsfritt till andra länder inom EU:s momsområde. Om klienten motsätter sig att advokaten anger VAT-numret föreligger hinder för advokaten att uppge detsamma för Skatteverket och därmed uppfylla sin lagenliga skyldighet. I sådant fall har advokaten att ta ställning till huruvida han eller hon ska åta sig uppdraget eller ej.

Cirkulär nr 18/2010

Advokatsamfundet anser

Varje år besvarar Advokatsamfundet omkring 100 remisser i lagstiftningsärenden. Här är exempel på några av de yttranden som Advokatsamfundet lämnade under 2010.

Utnämning av ordinarie domare

Advokatsamfundet tillstyrkte förslagen i utkastet till lagrådsremiss angående utnämning av ordinarie domare. Förslagen innebar att alla anställningar som ordinarie domare ska kunna sökas av dem som är intresserade och att det så kallade kallelseförfarandet för de högsta domaranställningarna avskaffas. Förslagen innebar också att alla anställningar av ordinarie domare ska beredas i en fristående statlig nämnd, Domarnämnden.

Ökad säkerhet i domstol

I betänkandet Ökad säkerhet i domstol (SOU 2009:78) kom utredningen fram till att det finns ett klart uttalat behov av att utöka möjligheterna att fatta beslut om säkerhetskontroll i domstol. Advokatsamfundet hade i huvudsak ingen erinran mot utredningens förslag, men ifrågasatte om förslaget om fasta säkerhetskontroller är helt förenligt med den grundlagsfästa förhandlingsoffentligheten och integritetsskyddet.

En ny försäkringsrörelselag

I Advokatsamfundets remissvar angående En ny försäkringsrörelselag (Ds 2009:55) instämde Advokatsamfundet överlag med förslagen i promemorian och framhöll det positiva i att en reformering av försäkringsrörelselagstiftningen nu sker. Den nya lagen innebär en språklig och redaktionell modernisering av rörelsereglerna för försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar. Enligt förslaget ska de rörelseregler som gäller för försäkringsbolag i stort gälla även för försäkringsföreningarna.

Resningsförfarandet i brottmål

Avseende Förundersökningsutredningens delbetänkande Resningsförfarandet i brottmål – återupptagande av förundersökning och rätt till biträde (SOU 2009:98) tillstyrkte Advokatsamfundet förslaget och framhöll särskilt att de föreslagna ändringarna innebär vissa förbättringar av rättssäkerheten i resningsförfarandet. Framför allt gäller det förutsebarheten kring beslut om att återuppta förundersökningen och sökandens möjligheter att få rättsligt biträde under resningsförfarandet. Samtidigt påtalade Advokatsamfundet att det kvarstår ett flertal brister i det nuvarande systemet. Således är sökanden även fortsättningsvis beroende av sin motparts (åklagarens) bedömningar för att få till stånd en granskning av domen. Sökandena kommer också även i framtiden att vara beroende av omfattande ideella arbetsinsatser från till exempel journalister och advokater för att kunna driva större och mer komplexa resningsärenden. Advokatsamfundets påtalade därför att det är önskvärt med en mer genomgripande översyn av resningsreglerna än den som redovisas i utredningen.

Mutbrott

Advokatsamfundet hade med undantag för vissa kommentarer och synpunkter inte någon erinran mot förslagen i betänkandet Mutbrott (SOU 2010:38). Samfundet framhöll att mutor och all annan typ av korruption utgör ett reellt hot mot såväl rättssäkerheten som mot samhället i stort. Alla typer av åtgärder som, med bibehållen rättssäkerhet, leder till en minskning av förekomsten av mutor och korruption i Sverige är därför av godo.

Mutbrottslagstiftningen präglas i dagsläget av svåröverskådlighet, med därav följande rättsosäkerhet. Advokatsamfundet välkomnade därför den översyn av lagstiftningen angående mutbrott som utredningen har vidtagit.

Allmänna handlingar

I yttrandet över slutbetänkandet Allmänna handlingar i elektronisk form – offentlighet och integritet (SOU 2010:4) tillstyrkte Advokatsamfundet utredningens förslag, då utvecklingen inte bör få hindras av författningstekniska brister. Advokatsamfundet delade därför utredningens bedömning att en skyldighet bör föreskrivas i lag att lämna ut elektroniskt lagrade »

www

Samtliga remissyttranden finns att läsa på *www.advokatsamfundet.se*, under rubriken Advokatsamfundet tycker.

allmänna handlingar i elektronisk form. Att ett sådant utlämnande inte bör medges om en handling innehåller sekretessbelagda uppgifter eller om det i lag eller förordning finns bestämmelser som förbjuder ett utlämnande kunde dock knappast ifrågasättas.

Förundersökningsbegränsning

I Advokatsamfundets yttrande över betänkandet Förundersökningsbegränsning (SOU 2010:43) hade samfundet, med vissa undantag, ingen erinran mot förslagen. Advokatsamfundet uttalade sig positivt till en ökad effektivitet när det gäller omfattande förundersökningar som involverar ett stort antal personer. Det framhölls särskilt att det är angeläget för såväl målsäganden som för misstänkta att förundersökningarna bedrivs skyndsamt och att tillämpningen av eventuella tvångsmedel begränsas i tid.

Advokatsamfundet framhöll dock att det är angeläget att möjligheten till förundersökningsbegränsning endast används för de i lagen angivna syftena och inte för att, direkt eller indirekt, påverka andra inblandades vilja att lämna uppgifter om de huvudmisstänkta.

Ny kameraövervakningslag

I remissyttrandet över betänkandet En ny kameraövervakningslag (SOU 2009:87) hade Advokatsamfundet i huvudsak inte någon erinran mot förslagen. Advokatsamfundet framhöll att den föreslagna lagstiftningen i många avseenden innebar klara förbättringar i förhållande till nu gällande lagstiftning. Enligt Advokatsamfundets uppfattning var den föreslagna lagen, i förhållande till nu gällande lag, bättre anpassad till syftet med och tillämpningen av kameraövervakning i ett modernt samhälle. Advokatsamfundet hade dock trots detta en rad synpunkter på de lagförslag som lämnas i betänkandet.

En mer ändamålsenlig förvaltningsprocess

Ytterligare en remiss som Advokatsamfundet yttrade sig över var departementspromemorian En mer ändamålsenlig förvaltningsprocess (Ds 2010:17).

Advokatsamfundet framförde vissa kommentarer och synpunkter på förslagen. Exempelvis påtalade samfundet att det var angeläget att promemorian kompletterades med en utredning avseende förvaltningsrätternas sammansättning för domförhet och vilka omröstningsregler som förvaltningsdomstolarna har att tillämpa för respektive måltyp. Advokatsamfundet motsatte sig att tiden för överklagande i förvaltningsrätts och kammarrätts avgöranden i skatte-, tull- och socialförsäkringsmål samt i mål om arbetslöshetsförsäkring sänks från två månader till tre veckor.

I promemorian föreslås att en ny grund för att meddela prövningstillstånd i kammarrätt, så kallad granskningsdispens, införs i FPL. Advokatsamfundet framförde inga principiella invändningar mot att denna nya grund, som i samband med reformen En modernare rättegång den 1 november 2008 infördes i hovrättsprocessen, också införs i förvaltningsprocessen. Advokatsamfundet påtalade dock att den nya dispensgrunden hittills har varit svårtillämpad och att inget tyder på att den nya grunden har fått avsedd effekt. Advokatsamfundet ifrågasatte därför om man inte borde avvakta resultatet av en utvärdering av reformen avseende hovrättsprocessen innan granskningsdispens införs i de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Avtalad upphovsrätt

Advokatsamfundet har avgett yttrande över delbetänkandet Avtalad upphovsrätt (SOU 2010:24). I yttrandet välkomnade Advokatsamfundet utredningens strävan att i lag generellt tydliggöra upphovsmannens rättigheter vid överlåtelse eller upplåtelse av upphovsrättsliga verk. Samtidigt framhöll Advokatsamfundet att de föreslagna reglerna riskerar att byråkratisera området för avtal om upphovsrätt. Advokatsamfundet hade vidare ingen erinran mot förslagen till förändrade avtalslicensbestämmelser i 3 a kap. upphovsrättslagen, men konstaterade att de föreslagna reglerna kan ge upphov till vissa tillämpningsproblem. ■

www

Samtliga remissyttranden finns att läsa på *www.advokatsamfundet.se*, under rubriken Advokatsamfundet tycker.

Avdelningar av Sveriges advokatsamfund

Södra avdelningen

Ordförande	Göran Hellberg
Vice ordförande	Anna Steén
Ledamöter	Magnus Lindsten, Kenneth Strömbeck, Pär Broomé, Matts Johnsson, Karin Amédro
Suppleanter	Johan Granehult, Lars O Modéer, Ebba Wahlberg Snygg, Eva Jensen (sekreterare), Sofia Olsson
Sekreterare	Eva Jensen (suppleant)

Västra avdelningen

Ordförande	Fredrik Andersson
Vice ordförande	Catharina Wikloff
Ledamöter	Per Jadelind, Christoffer Gramming, Olof Jisland, Staffan Uvabeck, Lars Hallkvist, Lars Söderlund
Suppleanter	Anna Heurlin, Åsa Erlandsson, Peter Eklund
Sekreterare	Hans Potila Strömsnes

Mellersta avdelningen

Ordförande	Robert Wikström
Vice ordförande	Andreas Hahn
Ledamöter	Per Gisslén, Ralf Lyxell, Johan Nordgren
Suppleanter	Anna Ling, Johanna Näslund (sekreterare), Ulrika Åsåker, Lars Gombrii, Stefan Liliebäck
Sekreterare	Johanna Näslund (suppleant)

Stockholmsavdelningen

Ordförande	Sara Mindus
Vice ordförande	Lars Johansson
Ledamöter	Tomas Olsson, Erica Wiking Häger, Tobias Fälth, Ewa Lilliesköld, Christina Malm
Suppleanter	Ulrika Forsberg, Christoffer Ribbing, Carl Svernlöv
Sekreterare	Åsa Erlandsson

Östra avdelningen

Ordförande	Bengt Ivarsson
Vice ordförande	Claes G Hansson
Ledamöter	Bo Nilsson, Helena Karlsson, Inger Brännström
Suppleanter	Marie-Louise Landberg, Hans Ahlstedt, Carl Tauson
Sekreterare	Henrik Snellman

Norra avdelningen

Ordförande	Jan Heilborn
Vice ordförande	Andreas Victor (sekreterare)
Ledamöter	Hans Andersson, Fredrik Björk, Annica Ullsten, Tomas Krokström
Suppleanter	Magnus Müchler, Catharina Ytterbom Schönfeldt, Gustav Andersson
Sekreterare	Andreas Victor (vice ordförande)

Utlandsavdelningen

Ordförande	Karl Woschnagg
Vice ordförande	Karolina Ullman
Ledamöter	Ulla-Karin Hjalmarsson-Clark (sekreterare), Kristina Nordlander, Christer Nordén, Pontus Lindfelt, Christina Griebeler, Massimo Caiazza
Sekreterare	Ulla-Karin Hjalmarsson-Clark (ledamot)

Kollegiernas styrelser

Försvararkollegiet Stockholm
Claes Borgström
Ghita Hadding-Wiberg
Ewa Lilliesköld
Peter Mutvei

Försvararkollegiet Göteborg
Göran Insulán, ordförande
Lars Halldin
Ulrik Smedberg
Jonas Lundberg
Christian Olsen
Hans Potila Strömsnes

Östergötlands Försvararkollegium
Göran Gabrielsson, Norrköping, ordförande
Agneta Stangel, Norrköping, sekreterare
Bertil Dahl, Norrköping
Lena Orrenius Edwall, Linköping
Per Sandell, Nyköping

Försvararkollegiet i Nordvästra Skåne
Johan Sederholm, ordförande
Stefan Rosell, sekreterare
Ulf Juhlin
Håkan Sunnerholm

Försvararkollegiet i Malmö
Johan Sarvik, ordförande
Jesper Montan, sekreterare
Ulla Ståhlberg
Charlotta Sundqvist Olin

Familjerättskollegiet
Birgitta Hållenius, ordförande för programrådet
Cecilia Runesson
Kristina Bengtsson
Lars Hurtig
David Massi

REKON – Rekonstruktör- och konkursförvaltarkollegiet
Odd Swarting, ordförande
Niklas Körling, sekreterare
Styrelseledamöter: Peter Thoms, Fredrik Tengström, Arne Rohdin, Olof Riesenfeld, Hans Elliot, Bengt Stridh,Peter Rader, Lars Ehrstedt, Magnus Nedstrand, Bertil Wingqvist, Peter Bengtsson, Lars Ederwall, Hans Andersson
Suppleanter: Annica Ullsten, Håkan Wendesten, Anders Lundberg, Göran Svenvall, Per Swahn, Tuomas Heinonen, Peter Rimo, Lars-Henrik Andersson, Staffan Fjellström, Anders Norman, Lars Hallkvist, Mats Bäck, Jonas Bergh

Advokatsamfundets kansli

Generalsekreterare	Advokat Anne Ramberg
Assistent	Kät Berglund
Chefsjurist	Advokat Maria Billing
Stf chefsjurist	Johan Sangborn
Stf chefsjurist	Heléne Lövung
Handläggare	Jur. kand. Emilia Ekberg Lindström
	Jur. kand. Sini Lindqvist – tjänstledig
	Jur. kand. Kristin Persson
	Jur. kand. Andreas Puhasmägi
	Jur. kand. Sofia Rahm
	Jur. kand. Katarina Rosén
	Jur. kand. Karin Tollbäck
Ekonomichef	Jonas Hultgren
Ekonomiassistenter	Annika Frank
	Marika Nordén
Registratorer	Lena Weidling (ansvarig för medlemsregistret)
	Erika Nysäter
Sekreterare	Heléne Dahlqvist
	Marianne Granér
	Ingrid Lindgren
	Christina Mattsson
Teknik- och fastighetsservice	Stefan Westlund
	Daniel Svensson
Receptionist	Irma Lahtinen
Utbildningsansvarig	Jonas Olbe
Kursadministratörer	Ylva Frimodig
	Maria Staiger Olsson
Husfru	Lisen Hagberg
Lokalvårdare	Anna Wisniewska

Tidskriften Advokaten
– webbredaktion och information

Chefredaktör och informationsansvarig	Tom Knutson
Journalist och webbredaktör	Ulrika Brandberg
Webbansvarig och journalist	Magnus Andersson

Juridiska biblioteket

Bibliotekarie	Bitte Wölkert

(Januari 2011)

Sveriges advokatsamfund

Postadress	Box 27321, 102 54 Stockholm
Besöks- och leveransadress	Laboratoriegatan 4, 115 27 Stockholm
Telefon	08-459 03 00 (växel)
Fax	08-660 07 79
E-post	info@advokatsamfundet.se
Hemsida	www.advokatsamfundet.se

POSTTIDNING B
BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING
Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen
med den nya adressen på baksidan (ej adressidan) till
Sveriges advokatsamfund, Box 27321, 102 54 Stockholm

SVERIGES ADVOKATSAMFUND
LABORATORIEGATAN 4, BOX 27321, 102 54 STOCKHOLM
TELEFON 08-459 03 00 TELEFAX 08-660 07 79
E-POST INFO@ADVOKATSAMFUNDET.SE
WWW.ADVOKATSAMFUNDET.SE